

بسم الله الرحمن الرحيم

عائدٌ يوماً الى كنعانه لا تحزن—
يضحك الورد على بنيانه لا تحزن
لايدومُ الدهرُ في حدثانه لا تحزن
كم وراء الستر من أفنانه لا تحزن
فلك نوح لك في طوفانه لا تحزن
لم يدم فج على ركبانه لا تحزن
في دعاء الله أو قرآنه لا تحزن

يوسف المفقود في اوطانه لا تحزن
بيت الاحزان تراه عن قريب روضه
هذه الافلاك إن دارت على غير المنى
لست تدري الغيب في أسراره لا تياسن
يا فؤادي إن يسل بالكون طوفانُ الفنا
منزلٌ جد مخوف ومرادٌ شاحط
(حافظ) ما دمت بالفقر وليلاً مظلم

خلاصه راهنمای دیران عربی – کتاب عربی هفتم (اول متوسطه نخست) چاپ ۱۳۹۲

فهرست

ردیف	شرح	صفحه
۱	مقدمه	۳
۲	الدرس الاول	۱۰
۳	الدَّرْسُ الثَّانِي	۱۲
۴	الدَّرْسُ الثَّالِث	۱۴
۵	الدَّرْسُ الرَّابِعُ	۱۷
۶	الدَّرْسُ الْخَامِسُ	۱۹
۷	الدَّرْسُ السَّادِسُ	۲۱
۸	الدَّرْسُ السَّابِعُ	۲۴
۹	الدَّرْسُ الثَّامِنُ	۲۶
۱۰	الدَّرْسُ التَّاسِعُ	۲۸
۱۱	الدَّرْسُ الْعَاشِرُ	۳۱
۱۲	الدَّرْسُ الْحَادِي عَشَرَ	۳۴
۱۳	الدَّرْسُ الثَّانِي عَشَرَ	۳۶
۱۴	الدَّرْسُ الثَّالِثَ عَشَرَ	۳۸
۱۵	الدَّرْسُ الرَّابِعَ عَشَرَ	۴۰
۱۶	الدَّرْسُ الْخَامِسَ عَشَرَ	۴۲
۱۷	الدَّرْسُ السَّادِسَ عَشَرَ	۴۳
۱۸	الدَّرْسُ السَّابِعَ عَشَرَ	۴۵
۱۹	الدَّرْسُ الثَّامِنَ عَشَرَ	۴۷
۲۰	الدَّرْسُ التَّاسِعَ عَشَرَ	۴۸
۲۱	الدَّرْسُ الْعِشْرُونَ	۵۰
	معرفی تصاویر کتاب	۵۲

در این جزوه، تمام نکاتی که یک دبیر برای تدریس درس عربی هفتم (اول متوسطه ۱) به آن نیاز دارد آمده است. لازم است که تمام دبیران محترم این نوشته را داشته باشند تا هرگاه در مورد نحوه تدریس، انتظارات مؤلفین، محدوده اطلاعات مربوط به هر موضوع، و به طور کلی درباره باید ها و نبایدهای این کتاب سؤالاتی برایشان پیش آمد با مراجعه به این راهنمای مختصر بتوانند مشکل خود را برطرف نمایند.

مطالب این جزوه از کتاب راهنمای معلم گرفته شده و در مواردی مطالبی حذف یا اضافه شده اند و آن چه بیشتر مورد نیاز است جمع آوری گردیده است.

انشاءالله بتواند پاسخگوی نیازهای همکاران محترم باشد.

در صورتی که در مواردی ابهام وجود داشت با مراجعه به وبلاگ اینجانب (آدرس آن در پایین هر صفحه موجود است) سؤال خود را مطرح نمایند و در اسرع وقت پاسخ مناسب تهیه می گردد و به اطلاع می رسد.

ضمناً همکاران گرامی، نظرات نقادانه خود را در طول دوره و سال تحصیلی جهت اصلاح کتاب، ارائه نمایند تا به اطلاع مؤلفین محترم رسانده شود.

اصل ۱۶ قانون اساسی:

«از آنجا که زبان قرآن و علوم و معارف اسلامی عربی است و ادبیات فارسی کاملاً با آن آمیخته است؛ این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاس ها و در همه رشته ها تدریس شود.»

ویژگی های راهنمای برنامه جدید

- ۱- تعیین رویکرد «پرورش مهارت های زبانی به منظور فهم عبارات و متون اسلامی و کمک به فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی» و حاکمیت بخشی درک مطلب، کاربرد واژگان، جمله سازی و متن محوری به جای قاعده محوری؛
- ۲- کاستن از حجم قواعد و چشم پوشی از قواعدی که امکان نادیده گرفتن آن ها در این فرآیند آسیمی به رویکرد فهم عبارت و متن وارد نمی سازد. در عوض توجه بیشتر به متن و واژگان پر کاربرد و کلیدی؛
- ۳- همسو ساختن برنامه با اهداف شورای عالی وزارت آموزش و پرورش، برنامه درسی ملی، سند تحول بنیادین و قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران؛

توضیحات مشترک در تدریس همه دروس:

«کتاب عربی پایه اول متوسطه یک» از چهار فصل تشکیل شده و هر فصل دارای چند درس است که هر یک به سادگی طی یک جلسه آموزشی تدریس، تفهیم و ارزشیابی می شود. علاوه بر این می توان با دانش آموزان مهارت های شفاهی زبان را نیز تمرین کرد.

معرفی درس ها:

این کتاب از چهار فصل و بیست درس به شرح ذیل تشکیل شده است:

فصل اول:

این فصل در سه درس تنظیم شده است. در این فصل سخنان حکیمانه و عبارت هایی در باره «اسم های اشاره به مفرد، مثنی و جمع» آمده که در آن مثنی و انواع جمع (سالم و مکسر) نیز آموزش داده می شود.

۲- فصل دوم:

این فصل پنج درس دارد. در زمینه سخنان حکیمانه، امثال و حکم مانند فصل اول عمل شده است. حروف و اسماء استفهام (أ، هل، مَنْ، ما، أینَ و کَم) آموزش داده می شود. در کنار «مَنْ» ، لِمَنْ و در کنار «ما» ، ما هوَ ، ما هیَ و ماذا نیز قرار می گیرد. در کنار «کَم» عددهای اصلی یک تا دوازده آموزش داده می شود؛ اما تطابق عدد و معدود از اهداف آموزشی کتاب نیست.

۳- فصل سوم:

این فصل در باره ضمائر و شامل دو درس است که در یک درس ضمائر منفصل و در درس دیگر ضمائر متصل تدریس می گردد. آموزش رسمی ضمیر از این فصل آغاز می شود. البته قبلاً چند ضمیر در دو فصل پیشین در قالب کلمات جدید آموزش داده شده اند. ضمائر در فصل چهارم به منظور تثبیت آموخته ها مجدداً به همراه فعل ماضی تکرار می گردد؛ تا یادگیری بهتر انجام شود.

در فصل سوم و چهارم، متون ساده و کوتاه و مکالمه علاوه بر عبارات ساده، زینت بخش کتاب شده است. در دو فصل اول و دوم شیوه صحیح همین بود که عبارت های ساده و کوتاه عربی آموزش داده شود و اینک از این قسمت به بعد متن های کوتاه نیز در کتاب می آید و شیوه کتاب به آرامی تغییر می کند.

۴- فصل چهارم:

این فصل شامل ده درس است. چند متن مکالمه به منظور تقویت مهارت سخن گفتن در این فصل آمده است. از درس یازدهم تا سیزدهم کل فعل ماضی آموزش داده می شود؛ سپس در بقیه دروس صیغه های مختلف آن تکرار و تثبیت می شود.

درس چهاردهم آشنایی با آهنگ تلفظ فعل ماضی است و به همراه آن فعل های پرکاربرد می آید.
درس پانزدهم آموزش نحوه منفی کردن فعل ماضی است و به همراه آن مجدداً فعل های پرکاربرد می آید.
درس شانزدهم در باره روزهای هفته، نام فصل ها و رنگ هاست.

درس هفدهم و هجدهم شامل دو داستان می باشد که در انتهای داستان، نتیجه اخلاقی آن به احادیث مزین شده است.
درس نوزدهم و بیستم نیز شامل چند ابسامه و تمرینات دوره ای است که هیچ واژه یا قاعده جدیدی در آن آموزش داده نمی شود و فقط آموخته های پیشین بازآموزی می گردد.

قاعده محور نبودن کتاب به معنای نفی اهمّیت قواعد نیست؛ لذا دو بخش «بدانیم» و «فنّ ترجمه» در کتاب تنظیم شده است؛ تا دانش آموز بتواند به کمک آن ها عبارات و متون ساده را بهتر بفهمد و ترجمه کند. قواعدی که در بخش «بدانیم» آمده به منظور فهم معنای جملات می باشد.

فراگیر قاعده را می خواند تا به کمک آن بتواند درست بخواند، درست بشنود و درست ترجمه کند.
روخوانی در کتاب های جدید دارای اهمّیت ویژه ای است. دانش آموز باید بتواند درست بخواند تا درست ترجمه کند.
از آنجاکه یکی از مهارت های چهارگانه زبانی «خواندن» است؛ لذا این بخش باید تقویت گردد.

نکته کلیدی کتاب:

آنچه باید سرلوحه تدریس و ارزشیابی معلّم قرار بگیرد؛ این است که:

«ترجمه از فارسی به عربی و ساختن جمله از اهداف عربی سال اوّل نیست.»

در گزینش تصاویر اصول زیر رعایت شده است:

مسائل فرهنگی و تربیتی، تعادل در جنسیت و ذکر شخصیت ها، پرهیز از تنش آفرینی در جامعه، توجه به امور مهمّی مانند: ارزش های دینی، دفاع مقدّس، راهنمایی و رانندگی، احترام به محیط زیست، میهن دوستی، به روز بودن تصاویر، ایجاد جذّابیت در کتاب، شاد بودن موضوعات، علمی بودن آن ها، هیجان آور بودن تصاویر با توجه به سنّ پر جوش و خروش نوجوانی دانش آموزان...

مطالب اساسی هر درس در درس های بعدی تکرار می گردند؛ زیرا از دیرباز گفته اند: «الدّرسُ حرفٌ و التّکرارُ ألفٌ.» و با تکرار و تمرین است که آموخته ها ملکه ذهن دانش آموز می شود.

رویکرد کتاب «پرورش مهارت های چهارگانه زبانی به منظور تقویت فهم متون دینی و کمک به زبان و ادبیات فارسی» است و شیوه آن در نیمه نخست آن عبارت محور و در نیمه دوم متن محور است. انتظار می رود دانش آموز بتواند در پایان سال تحصیلی برخی عبارات و متون ساده عربی را درست بخواند و معنای آن را بفهمد.

قسمت های شش گانه هر درس:

۱- واژگان

۲- سخنان حکیمانه، امثال و حکم

۳- جملاتی در راستای فهم ساختار زبان (کلید واژه درس، تصویر و عبارات)

۴- شرح قواعد (بدانیم)

۵- آشنایی با فنون ترجمه (فن ترجمه)

۶- تمرین ها (ارزشیابی)

۱- واژگان

مراحل آموزش واژگان:

الف- معلم باید در آغاز کلمات را بخواند و چنانچه توضیحاتی کوتاه، نکاتی جالب و یا هم خانواده هایی برای آن ها سراغ دارد، جهت تقریب به ذهن برای دانش آموزان ذکر کند.

ب- سپس دانش آموزان کلمات را قرائت می کنند و این قرائت می تواند به تشخیص معلم به همراه او و گروهی باشد و یا به صورت انفرادی.

۲- عبارات و متون:

در این قسمت نیز باید سهم مشارکت معلم و دانش آموز مشخص شود و اینکه هر یک از معلم و دانش آموز چه وظیفه ای دارند.

خلاصه مراحل ترجمه:

مراحل ترجمه	نقش دانش آموز	نقش معلم	هدف
مرحله اول	شنیدن	قرائت عبارات	تقویت مهارت شنیدن
مرحله دوم	خواندن	نظارت و راهنمایی	تقویت مهارت خواندن
مرحله سوم	ترجمه عبارات (مقدماتی)	نظارت و راهنمایی	تقویت مهارت ترجمه
مرحله چهارم	ترجمه عبارات (نهایی)	تصحیح و تکمیل	تقویت مهارت درک و فهم
مرحله پنجم	مصادق یابی	تصحیح و تکمیل	تقویت مهارت کاربرد (بیان مصداقی از کاربرد عبارت)

می بینیم که دانش آموز در این مرحله نقش اساسی را دارد و معلم در همه موارد (جز مورد اول) نقش هدایتگر فعال را دارد.

۳- معرفی قواعد درس شامل مراحل زیر است :

الف- مرحله اول: کلید واژه :

از این قسمت در طرح درس ها معمولاً با عنوان ایجاد انگیزه یاد می کنند که معلّم می تواند زمینه ورود به بحث را فراهم کند و با طرح سؤال و یا حتّی بیان خاطره و داستان، دانش آموزان را به شنیدن درس مشتاق کند. البته تصاویر موجود در این قسمت نیز می تواند دستاویز و بهانه ای مناسب برای ورود معلّم به بحث باشد.

ب- مرحله دوم: تصاویر :

اجرا: در ارتباط با پیام و رسالت این تصاویر، معلّم می تواند متناسب برای هر تصویر:

نخست: خودش توضیحاتی را ارائه دهد.

دوم: از توضیحات کتاب معلّم استفاده کند.

سوم: از دانش آموزان توضیح بخواهد چه بسا دانش آموزان راجع به صاحبان تصاویر اطلاعات خوبی داشته باشند؛

چون برخی از تصاویر مربوط به قهرمانان ورزشی است و دانش آموزان در این زمینه اطلاعات خوبی دارند.

چهارم: معلّم از دانش آموزان بخواهد راجع به صاحبان این تصاویر تحقیق کنند.

ج- مرحله سوم: عبارات حاوی قواعد

این مرحله، مهم ترین مرحله این بخش از درس محسوب شده و بار اصلی محتوا را به دوش می کشد و مؤلفین در ساختار عبارت آن دقت و حساسیت زیادی به خرج داده اند.

ابتدا قرائت جمله ها صورت می گیرد که روان خوانی عبارت توسط معلّم و تکرار آن توسط دانش آموزان جهت تقویت مهارت شنیداری و گفتاری انجام می گیرد.

سپس ترجمه هر جمله، که بهتر است معلّم در این مرحله نقشی پر رنگ تر از دانش آموز داشته باشد؛ چون **سه مرحله** بعدی یعنی «بدانیم»، «فن ترجمه» و «تمارین» در واقع زیر مجموعه این مرحله به شمار می آیند.

۴- قسمت چهارم: «بدانیم» :

در این قسمت ساختار و چهارچوب قواعد هر بخش که در حقیقت استخراج شده از قسمت قبلی می باشد به صورت کوتاه و گویا بیان شده است. باید توجه کرد که توضیحات بخش «بدانیم» تا پایان کتاب برای فهم بهتر عبارت و متن است. هدف این است که دانش آموز بتواند از این اطلاعات در فهم معنای جمله بهره ببرد.

حفظ مطالب بخش «بدانیم» الزامی نیست؛ همچنین نیازی به گسترش مطالب و ارائه جزوه مکمل نیست.

اجرا: در این قسمت نقش محوری آموزش با معلّم است و دانش آموزان را در قسمت قرائت، توضیح مثال ها و شرح تصاویر به مشارکت می گیرد. مؤلفین تأکید دارند که معلّم باید قواعد را به عنوان ابزاری برای رسیدن به مهارت ترجمه و درک و فهم در نظر بگیرد نه هدف. **علّت نام گذاری این بخش به «بدانیم» در واقع کم رنگ کردن نقش قواعد و پر رنگ کردن جایگاه ترجمه و درک و فهم در این کتاب است؛** لذا معلّم محترم نیز باید بداند که در بیان قواعد به آنچه در کتاب آمده است بسنده کند و از بیان توضیحات خارج از کتاب و جزوه دادن، خودداری کند.

در این قسمت نیز برای تفهیم بهتر قواعد و همچنین ایجاد جذّابیت از تصاویری متناسب با مفاهیم استفاده شده که شایسته است معلّم گرامی به آن توجّه کند و ساده از کنار آن نگذرد.

۵- قسمت پنجم: فنّ ترجمه :

با توجّه به رویکرد کتاب در اهتمام به ترجمه و درک و فهم ، اهمّیت این بخش واضح تر می شود. در این قسمت نیز مانند «بدانیم» هدف، آموزشِ چگونگی ترجمه برخی از عبارات ساده است؛ **لذا حفظ مطالب این بخش نیز الزامی نیست و ترجمه از فارسی به عربی چه در کلمه و چه در جمله ممنوع است** و جزء اهداف آموزشی کتاب عربی سال اوّل متوسطه نخست (پایه هفتم) نیست و تخلّف از این امر مستلزم دخالت گروه های آموزشی و ارشاد معلّم است. **اجرا:** در این قسمت دانش آموزان مشارکت بیشتری دارند خودشان می خوانند و خودشان هم به سؤالات آن پاسخ می دهند و معلّم می تواند نقش راهنما و مصحّح را داشته باشد.

۶- قسمت ششم: تمارین :

در طرح درس از این قسمت با عنوان «ارزشیابی» یاد می شود هدف اصلی در این قسمت، تثبیت یادگیری در سه حوزه واژگان، قواعد و ترجمه است و در راستای اصل تسهیل آموزش عربی، سعی شده است: **نخست:** تمارین درس ساده باشد؛ تا دانش آموز از حلّ آن لذّت ببرد.

دوم: تعداد آن ها نیز کم باشد؛ تا معلّم فرصتی برای تقویت و ارتقای دو مهارت زبانی شنیدن و خواندن داشته باشد و دانش آموز نیز از حلّ تمرینات خسته نگردد.

اجرا: اجرای این بخش به عهده دانش آموز است. معلّم بعد از پایان هر درس حلّ تمارین را به دانش آموزان واگذار می کند؛ تا دانش آموز با مطالعه و فرصت کافی به تمارین پاسخ داده و برای جلسه بعد برای پاسخ گویی در کلاس آماده باشد.

معلّم در صورت نیاز می تواند بعد از پایان درس توضیحی مختصر راجع به چگونگی حلّ تمرین ارائه کند.

در کتاب فضای کافی برای حلّ تمارین پیش بینی شده است؛ تا نوشتن مجدد تمارین وقت زیادی را از دانش آموز نگیرد. با توجه به اینکه نوشتن عبارات عربی با رعایت حرکات و اعراب برای دانش آموز دشوار است و ممکن است اشتباهات اعرابی او در نوشته هایش به قرائت او نیز منتقل شود؛ لذا بهتر است در سال اول (پایه هفتم) حلّ تمارین در کتاب صورت بگیرد؛ تا چشم فراگیر به املا و حرکات و اعراب صحیح در کتاب درسی عادت کند و مشکلی در قرائت او نیز پدید نیاید؛ چون کمتر دانش آموزی است که بتواند در این سنّ متن عربی را بدون خطا بنویسد و اگر هم امکان پذیر باشد وقت زیادی را از او می گیرد.

قالب کلی تمارین به شرح زیر است:

ردیف	تمرین	قالب و الگوها
۱	واژه	۱- معنای واژه
		۲- واژگان مترادف و متضاد
		۳- شناخت و کاربرد واژگان در جمله
		۴- انتخاب واژه درست برای جای خالی، وصل کردن واژه های مرتبط در دو ستون به یکدیگر
		۵- جمله سازی با واژگان پراکنده بر اساس معنای داده شده
		۶- جدول کلمات متقاطع دارای رمز
۲	ترجمه	۱- ترجمه جملات عربی
		۲- انتخاب ترجمه فارسی جملات
		۳- تکمیل ترجمه ناقص
۳	قواعد	شناخت و کاربرد قواعد: شامل: شناخت و کاربرد مفرد، مثنی و جمع، اسم اشاره، حرف و اسم استفهام، مذکر و مؤنث، ضمیر و فعل ماضی.
۴	درک مطلب	۱- پاسخ کوتاه به سؤالات عربی
		۲- سؤال از درک و فهم متن (فصل چهارم)
۵	پژوهش	ایجاد پیوند میان دروس همسو (عربی، ادبیات فارسی، دینی و قرآن و علوم اجتماعی)

این بخش از این جهت اهمیّت دارد که در ارزشیابی ها، معیار و شاخصی برای طراحی سؤالات امتحانی است و معلّم باید از الگوها و قالب های موجود بهره ببرد و از طرح سؤالاتی مانند فارسی به عربی، ساختن صیغه های مختلف فعل که در کتاب معلّم منع شده است، خودداری کند.

اهداف کلی

آموختن ۲۳ کلمه؛

۲- ترجمه پنج حکمت از پیامبر اسلام ﷺ؛

۳- آشنایی با اسم مذکر و اسم مؤنث؛

۴- آشنایی با ترجمه جمله های دارای اسم های اشاره «هذا هذه ذلك تلك».

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:

۱- تعداد ۲۳ کلمه این درس را از عربی به فارسی معنا کند.

۲- معنای هذا و هذه را بگوید و تشخیص دهد که هذا برای مذکر و هذه برای مؤنث است.

۳- معنای ذلك و تلك را بگوید و تشخیص دهد که ذلك برای مذکر و تلك برای مؤنث است.

۴- اسم مذکر را از مؤنث تشخیص دهد.

۵- اسم های مؤنث را با توجه به علامت «ة» تشخیص دهد.

۶- جمله هایی مانند «هذا طالبٌ» را به دو صورت «این دانش آموز است.» و «این دانش آموزی است.» ترجمه کند.

۷- جمله های ساده دارای اسم اشاره دور و نزدیک (مفرد مذکر و مفرد مؤنث) را به فارسی ترجمه کند.

۸- اسم اشاره را در جمله، متناسب با مشار الیه به کار ببرد.

تحلیل درس

۱- **واژگان:** این درس ۲۳ واژه اصلی دارد. کلمات را یک بار معلم با تلفظ درست می خواند و دانش آموزان تکرار می کنند.

معلم می تواند با بیان هم خانواده برای برخی کلمات مانند: طالب، مطلوب، طلب، مطالبه و یا توضیحی مفید درباره برخی دیگر مانند فرق بین معنای کلمه «صف» در فارسی و عربی یادگیری را تعمیق ببخشد.

۲- **سخنان حکیمانه:** از آنجا که دانش آموز برای نخستین بار است که با آموزش رسمی زبان عربی مواجه می شود؛ عبارت های کتاب ساده و روان هستند. فعل ماضی در درس یک تا ده نیامده است.

- هر پنج حکمت درباره ارزش علم است. دانش آموز ارزش علم را با خواندن احادیثی از پیامبر اسلام ﷺ درک می کند.

در نخستین صفحه کتاب، پیوندی زیبا با درس ادبیات پارسی وجود دارد. **آغاز کتاب با تصویر شیخ اجل سعدی شیرازی و اختر**

چرخ ادب پروین اعتصامی آغاز شده است

- ترجمه عبارت های درس را بر عهده دانش آموز می گذاریم و او را در این راه کمک می کنیم. اما نقش اصلی بر عهده اوست و معلّم نقش راهنما و اصلاح کننده را دارد

۳- معرفی قواعد درس: این قسمت خود سه مرحله دارد:

مرحله اول: کلید واژه (هذا / هذه - ذلک / تلک)

مرحله دوم: تصاویر (یک پسر و یک دختر)

مرحله سوم: عبارات کلیدی

معلّم باید به طور ساده و بدون اشاره به احکام مبتدا و خبر، به تأثیر ویرگول و مکان قرار گرفتن آن در ترجمه اشاره کند.

همان طور که در مقدمه بیان شد در این قسمت معلّم و دانش آموز مشارکت فعال دارند.

۴- بدانیم: در این بخش هرچه دانش آموز باید درباره اسم های اشاره «هذا / هذه / ذلک / تلک» بداند در کتاب آمده است.

- لذا از توضیحات اضافه خودداری گردد .

- توجّه داشته باشیم که توضیحات و تعاریف این بخش تا پایان کتاب در ارزشیابی ها نباید مستقیماً مورد سؤال واقع شوند

- پسندیده است که دبیر گرامی کوتاه و مختصر اشاره ای به این بزرگان داشته باشد. اما در این کار زیاده روی نشود تا مبدا

هدف اصلی که آموزش زبان است تحت الشعاع واقع شود

- در گزینش تصاویر تلاش شده تا افزون بر هدف اصلی که همان آموزش زبان عربی است، اهدافی ثانویه نیز وجود داشته باشد

و آن اهداف افزایش معلومات عمومی دانش آموز و زیباسازی کتاب درسی است.

- واژگان کتاب بر مبنای پرکاربردترین کلمات زبان عربی است که در قرآن، ادعیه و ادبیّات فارسی نیز کاربرد بسیار دارد.

۵- فنّ ترجمه: در این قسمت همان گونه که از نامش پیداست به جنبه کاربردی قواعد می پردازد. دانش آموز کاربرد قواعد در

ترجمه را فرا می گیرد، تا بتواند به مهارت بالاتر که درک و فهم است نائل گردد.

- بخش «فنّ ترجمه» و «بدانیم» برای روخوانی در کلاس است و به گونه ای نوشته شده که نیازی به توضیح اضافی و ارائه

جزوه نباشد. هرچه را که دانش آموز باید بداند، به او ارائه شده است. شاید بتوان این دو بخش را همان قواعد دانست. اما آنچه

شایسته است دبیر بداند آن است که حفظ مطالب این دو بخش الزامی نیست.

- هدف تا پایان کتاب فقط این است که دانش آموز بتواند درست بخواند و درست ترجمه کند به عبارت دیگر ترجمه از فارسی

به عربی، چه در کلمه و چه در جمله، ممنوع است. جزء اهداف آموزشی کتاب عربی سال اول متوسطه نخست (پایه هفتم) نیست.

۶- تمرین ها: هدف اصلی در این قسمت، تثبیت یادگیری در سه حوزه واژگان، قواعد و ترجمه است و در راستای اصل تسهیل

آموزش عربی، سعی شده است تا:

نخست: تمارین درس ساده باشد تا دانش آموز از حل آن لذت ببرد.

دوم: تعداد آنها نیز کم باشد؛ تا معلم فرصتی برای تقویت و ارتقای دو مهارت زبانی شنیدن و خواندن داشته باشد.

الدَّرْسُ الثَّانِي

اهداف کلی

- ۱- آموختن ۲۷ کلمه؛
- ۲- ترجمه دو حکمت از پیامبر اسلام ﷺ و سه سخن حکیمانه عربی؛
- ۳- آشنایی با اسم مثنی؛
- ۴- آشنایی با ترجمه جمله هایی که اسم های اشاره «هذان» و «هاتان» دارند.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱ معنای ۲۷ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی ذکر کند.
 - ۲ اسم مثنی را تشخیص دهد.
 - ۳ معنای هذان و هاتان را بگوید و تشخیص دهد که هذان برای مذکر و هاتان برای مؤنث است.
 - ۴ جمله های ساده دارای اسم اشاره مثنی را به فارسی ترجمه کند.
 - ۵ به هنگام ضرورت به پنج سخن حکمت آمیز خوانده شده استشهاد کند.

بدانیم

«هَذَيْنِ» و «هَاتَيْنِ» در سال های آینده تدریس خواهند شد و نباید ذکری از آنها شود؛ زیرا امر یاددهی و یادگیری را پیچیده و دشوار می سازد.

در ارزشیابی های گذشته مرسوم بود که معلم مفرد کلمه «الطَّالِبَانِ» را از دانش آموز می خواست و بسیاری از دانش آموزان پاسخ می دادند «الطالب» در حالی که پاسخ «الطَّالِبَةُ» است. در ارزشیابی کنونی چنین هدفی مورد نظر نیست؛ زیرا با رویکرد جدید آموزشی سازگار نیست. فراگیر باید معنای دو کلمه «الطَّالِبَةُ» و «الطَّالِبَانِ» را در جایگاه خودشان در جمله تشخیص دهد. او باید در سال اول قدرت فهم و تشخیص کلمات و عبارات ساده را بیابد و چنین مواردی مربوط به آغاز آموزش نیست.

فَنِّ ترجمه

- در اینجا نیازی نیست که معلّم وارد جزئیّات شود. لازم است به همین اندازه بسنده کند. همین که دانش آموز ببیند در اشاره به دو نفر اسم اشاره نیز مثنی می شود کافی است

- ذکر نام علائم فتحه، کسره، ضمه و تنوین از باب یادآوری است و در درس قرآن دانش آموز قبلاً با این علائم آشنا شده است.

الْتَّمَارِينُ

تمرین ها در حقیقت ادامه قرائت و ترجمه اند؛ امّا به شکلی جدید و تحت پوشش تمرین.

در تمرین اوّل، سوم و چهارم هدف آشنایی با ترجمه جمله دارای اسم اشاره مثنی است.

تمرین دوم: هدف شناخت کلمات مفرد و مثنی است.

تمرین سوم: هدف تقویت قدرت تشخیص است.

تمرین چهارم: هدف آموزشی ساختن یک جمله با کلمات پراکنده با توجّه به معنای داده شده است. ملاحظه می کنید در هیچ موردی ترجمه فارسی به عربی وجود ندارد. این امر باید در تدریس و ارزشیابی لحاظ شود.

تمرین پنجم: تقویت مهارت قرائت و ترجمه است.

تمرین ششم: پیوندی میان درس فارسی و عربی است «أَدَبُ الْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ» این تمرین کاری تحقیقی است و می تواند به صورت گروهی یا فردی انجام شود. کار عملی دانش آموز باید در فضای کارهایی مانند ترجمه، مکالمه، ترجمه تصویری و نمایش باشد. **ساخت کاردستی های صنعتی به تقلید از دروس فنی مورد تأیید نیست.**

در درس هجدهم کلمه «أَخْشَابُ» به کار رفته است؛ لذا برای آماده سازی دانش آموز، در واژه نامه درس دوم جمع مکسر «خَشَب» نوشته شده است.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

۱- کلمه «أَمْرٌ» به معنای مرد یا انسان است و سه حالت اعرابی دارد: اَمْرٌ (مرفوع)، اِمْرًا (منصوب)، اِمْرٍ (مجرور). همزه آن وجوباً هنگام معرفه شدن حذف می شود و «الْمَرْءُ» می شود. از جنس خودش جمع ندارد. رجال به معنای مردان از جنس خودش نیست.

۲- «بَيْتٌ» مترادف با «مَنْزِلٌ» و «دَارٌ» است. دانش آموزان واژه «دار» را در این کتاب نمی خوانند، ولی واژه «مَنْزِلٌ» به همین معنا در کتاب به کار رفته و در فارسی نیز کاربرد دارد.

۳- حرف «لِ» کاربردهای بسیاری دارد. آنچه دانش آموز باید بداند دو مورد است: یکی اینکه «لِ» به معنای «برای» است و دیگری اینکه «لِ» برای بیان مالکیت است.

در زبان عربی در ترجمه کلمه فارسی «دارم» گفته می شود: «عِنْدِي، لِي، لَدَيَّ» و هر سه با «لَيْسَ» منفی می شوند؛ یعنی «ندارم» می شود: «لَيْسَ عِنْدِي، لَيْسَ لِي، لَيْسَ لَدَيَّ» البته «ما عِنْدِي» نیز درست است.

- «كَانَ لِي، كَانَ عِنْدِي، كَانَ لَدَيَّ» نیز معادل «داشتم» در فارسی می شود.
- ۴- کلمه یوم ۵۹۰ بار در ۵۳۰ آیه شریفه به کار رفته است. بسیاری از واژگان کتاب درسی عربی اول همین گونه هستند.
- کلمات کتاب درسی از پرکاربردترین کلمات در زبان عربی است.
- ۵- «نَافَذَةٌ» و «شُبَّاک» هر دو به معنای «پنجره» هستند و جمعشان «نَوَافِذ» و «شَبَابِيك» است.

الدَّرْسُ الثَّالِثُ

اهداف کلی

- ۱- آموختن ۲۴ کلمه جدید؛
- ۲- ترجمه یک حکمت از از پیامبر اسلام ﷺ و چهار حکمت معروف عربی؛
- ۳- آشنایی با جمع مذکر سالم جمع مؤنث سالم و جمع مکسر
- ۴- آشنایی با جمله های دارای اسم اشاره هؤلاء و أولئک و ترجمه آن.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱- معنای ۲۴ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی بیان کند.
 - ۲- اسم «جمع مذکر سالم»، «جمع مؤنث سالم» و «جمع مکسر» را تشخیص دهد.
 - ۳- معنای «هؤلاء» و «أولئک» را بگوید و کاربرد دور و نزدیک آنها را تشخیص دهد.
 - ۴- جمله های ساده دارای اسم اشاره به جمع سالم و مکسر را به فارسی ترجمه کند.
 - ۵- به هنگام ضرورت به پنج حکمت خوانده شده استشهاد کند.
 - ۶- «جمع مکسر» را از «جمع سالم» تشخیص دهد.
 - ۷- جمع های مکسر را در حد کتاب درسی بیاموزد.

تحلیل درس

- در ادامه حکمت ها ابتدا دو تصویر از دو تیم ورزشی آمده است. تیم ملی فوتبال ایران که در خرداد ۱۳۹۲ بایپروزی برابر کره جنوبی موجب شد ایران به جام جهانی ۲۰۱۴ برزیل راه یابد و تیم والیبال دختران
- کلمه «فائز» در ورزش معادل «ناجح» است و از ریشه (فَازَ يَفُوزُ فَوْزاً) است.
- فَازَ بِالْأَمْرِ: در آن کار پیروز شد. فَازَ مِنَ الْمَكْرِهِ: از آن ناپسند رهایی یافت.

بدانیم

در اینجا دانش آموز با جمع سالم (مذکر و مؤنث) و نحوه به کارگیری اسم اشاره هؤلاء و أولئک در جمله آشنا می گردد. هدف این است که دانش آموز بتواند این جمله ها را درست بخواند و درست به فارسی ترجمه کند و مذکر یا مؤنث بودن هریک را از دیگری تشخیص دهد. اما مطلقاً لازم نیست که از فارسی به عربی تولید جمله کند؛ مثلاً چنین سؤالی مردود است: ترجمه (این دانش آموزان خردمند هستند). برای جمع مؤنث چیست؟ مسلماً چنین تمرینی موجب تثبیت یادگیری است؛ اما سال اول زمانی نامناسب برای این کار است.

فن ترجمه

آنچه دانش آموز در «فن ترجمه» این درس می خواند در حقیقت همان است که در درس دوم خوانده است و مطلب جدیدی نیست. شاید دانش آموز بدون تذکر این نکته نیز قادر به ترجمه آن باشد؛ زیرا فهم آن دشوار نیست، ولی اگر از دانش آموز «ساختن» را بخواهیم او در ترجمه چنین مواردی دچار اشکال می شود.

تمرین اول: مفاهیم آموزشی درس در قالب ترجمه عربی به فارسی تثبیت می شود.

تمرین دوم: ارزشیابی از چهار کلمه مهم درس را در قالب تصویر قرار دادیم؛ چون **شعار مؤلفان این است که در سال اول ساختن یعنی ترجمه از فارسی به عربی را از دانش آموز نخواهیم؛** به همین منظور جهت ساده سازی تمرین، نام تصاویر را در کنار صورت سؤال نیز آوردیم.

تمرین سوم: تقویت قدرت تشخیص دانش آموز است. اینکه دانش آموز پاسخ را بنویسد و یا پاسخ درست را علامت بزند به انتخاب معلم گذاشته شده است.

تمرین چهارم: تقویت قدرت جمله سازی با توجه به ترجمه داده شده است. این نکته تخلف از اصل مورد اعتقاد مؤلفان نیست؛ زیرا در اینجا ترجمه به دانش آموز داده شده است و او با توجه به ترجمه کلمات را مرتب می کند. **انتظار می رود که معلم در ارزشیابی نیز همین گونه عمل کند.**

تمرین پنجم: توانایی تشخیص جمع مکسر در میان شکل های مختلف مفرد، مثنی و جمع سالم.

تمرین ششم و هفتم: کار تحقیقی فردی یا گروهی به منظور ارزش بخشیدن به کارهای تحقیقی است.

دانش افزایی برای دبیر (نه برای دانش آموز)

۱- جَمْع حَجَر می شود: أَحْجَر، أَحْجَار، حِجَار و حِجَارَة

۵- «مَدِينَة» دو جمع مکسر دارد: مَدَن و مَدَائِن

۶- «مَعَ» به معنای «با» است و «بِ» نیز به همین معناست. برای اینکه اشتباه نشود بهتر است بگوییم: «مَعَ» یعنی «همراه با» و «بِ» یعنی «به وسیله»؛ مثال: أَنَا أَذْهَبُ مَعَ صَدِيقِي. أَنَا أَذْهَبُ بِسَيَّارَتِي.

۷- جمع «مَكْتَبَة»، «مَكْتَبَات» و «مَكَاتِب» است. «مَكْتَب» به معنای «دفتر کار» است که جمع آن نیز «مَكَاتِب» می شود.

۸- «وَاقِفٌ: ایستاده» با «قَائِمٌ: ایستاده» فرق دارد. واقف به معنای توقف کننده و قائم برپاخیزنده است.

۹- «بُسْتَانٌ» مَعْرَبٌ یعنی عربی شده کلمه فارسی «بوستان» است. از آنجا که در کلمه «بوستان» التقاء ساکنین شده است؛ لذا واو حذف شده است. بستان جای پر درخت است و در فارسی ترکیب «بو+ستان» است به معنای جای پر از بوی خوش و مترادف با باغ است.

۱۰- «مُدْرَسٌ» و «مُعَلِّمٌ» مترادف اند. اما امروزه واژه معلّم برای مدیر کاروان زیارتی نیز کاربرد دارد و گاهی احتراماً نیز به افراد اطلاق می شود.

۱۱- جالس و قاعد به یک معنا هستند. در زبان گفتاری از قاعد استفاده می شود. (قاعد هم فصیح است و هم عامیانه؛ اما جالس فقط فصیح است.)

در پایان فصل اول برای اینکه دانش آموز آموخته هایش را در یک صفحه و به صورت خلاصه مشاهده کند دو جدول طراحی شده است. این جدول برای مطالعه دانش آموز است و نباید از او خواست که جدول را حفظ کند.

اسم مفرد ، مثنی و جمع

عدد و جنس	نشانه	مثال
مفرد مذکر	-----	مهندس
مفرد مؤنث	ة	مهندسة
مثنی	انِ و -ین	مهندسانِ و مهندسینِ مهندسانِ و مهندستینِ
جمع مذکر سالم	ونَ و ینَ	مهندسونَ ، مهندسینَ
جمع مؤنث سالم	ات	مهندسات
جمع مکسر	-----	کُتُب

اسم اشاره

مفرد مذکر نزدیک	هَذَا
مفرد مؤنث نزدیک	هَذِهِ
مثنی مذکر نزدیک	هَذَانِ
مثنی مؤنث نزدیک	هَاتَانِ
جمع (مذکر و مؤنث) نزدیک	هَؤُلَاءِ
مفرد مذکر دور	ذَلِكَ
مفرد مؤنث دور	تِلْكَ
جمع (مذکر و مؤنث) دور	أُولَئِكَ

الدَّرْسُ الرَّابِعُ

اهداف کلی

- ۱- آموختن ۲۸ کلمه جدید؛
- ۲- ترجمه یک آیه شریفه، یک حکمت از پیامبر اسلام (ص) و سه سخن حکیمانه عربی معروف؛
- ۳- آشنایی با ترجمه جمله های دارای حروف استفهام «هل» و «أ» و جمله جواب آن ها؛
- ۴- آشنایی با دو حرف استفهام «هل» و «أ» و نحوه پاسخگویی به آن.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- معنای ۲۸ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی بیان کند.
- در پاسخ به جمله های پرسشی دارای «هل» و «أ» پاسخی کوتاه فقط در حد «نعم» یا «لا» بدهد.
- در موقعیت صحیح از دو جمله پرسشی با «هل و أ» در مهارت سخن گفتن استفاده کند.
- جمله های ساده دارای حرف استفهام «هل و أ» را به فارسی ترجمه کند.
- به هنگام ضرورت به پنج جمله آغازین درس استشهاد کند.

تحلیل درس

زینت بخش شروع درس چهارم جملاتی است که به نام «جواهر الکلام» مزین شده است. در این درس نیز همانند دروس قبلی ابتدا سخنانی زرین شروع درس را تشکیل می دهد؛ سپس با طرح جملات ساده ای هدف آموزشی درس طی جملاتی آموزش داده می شود. هشت پرسش و پاسخ تنظیم شده است تا دانش آموز بتواند مهارت نسبی را در فهم جمله های پرسشی با «هل و أ» کسب کند. پاسخ ۴ جمله مثبت و ۴ تا منفی است.

(کنار حدیث آورده شود)

(الوقتُ مِنَ الذَّهَبِ إِنْ لَمْ تُدْرِكْهُ ذَهَبٌ.)

بدانیم

با مطالعه هشت مثال پیشین عملاً آموزش دو حرف استفهام هل و أ انجام شده است. آموزش این دو حرف تحت عنوان «بدانیم» فقط رسمیت دادن به آموزش آن است. لذا به دو مثال بسنده شده است.

فَنَ ترجمه:

برای پاسخ به این سؤال باید از روش اکتشافی استفاده کرد. دانش آموز با مطالعه مطلب فوق در می یابد که در ترجمه «هذا الولد» باید بگوید «این پسر» زیرا بعد از هذا اسم دارای «ال» آمده است؛ اما در جمله «هذا، وَلَدٌ نَاجِحٌ.» بعد از هذا اسم دارای «ال» نیامده است؛ لذا ترجمه اش این است: «این، پسری موفق است.»

تمرین ها

تمرین اول: از دانش آموز خواسته شده است که در یک کلمه به جمله های پرسشی پاسخ داده شود. چنانچه دانش آموز در آزمون های شفاهی و کتبی نیز به همین گونه جواب داد؛ نمره کامل می گیرد. اما می توان پاسخ کامل را نیز نوشت تا تمرین تقویت گردد.

تمرین دوم: تقویت مهارت قرائت و ترجمه است.

تمرین سوم: تقویت شناخت معنای کلمه است.

تمرین چهارم: جدول کلمات متقاطع است که دارای رمز «الصلاة عمود الدين» می باشد.

کلمات درس های قبلی برای یادآوری در این جدول مورد سؤال واقع شده اند.

تمرین پنجم: فعالیت عملی و گروهی است.

دانش آموزان علاوه بر یافتن مثال برای ضرب المثل در جست و جوی مشابه این سخن در فارسی بر می آیند.

اندازه نگه دار که اندازه نکوست هم لایق دشمن است و هم لایق دوست

اطلاعاتی برای دبیر (نه برای دانش آموز)

۱- فرق «هَلْ» و «أَمْ» در کتاب تدریس نشده است زیرا دانستن آن، ضرورت ندارد.

فرق هَلْ با أَمْ:

الف- هَلْ در جمله دارای فعل منفی می آید.

مثلاً سؤال می شود: هَلْ لَا تَسْمَعُ؟ یا هَلْ مَا سَمِعْتَ؟ بلکه سؤال می شود:

أَلَا تَسْمَعُ؟ یا أَمَا سَمِعْتَ؟

اما حرف استفهام أَمْ بر سر فعل مثبت و منفی هر دو می آید. أَمْ جَاءَ الْمُعَلِّمُ؟ أَمَا جَاءَ الْمُعَلِّمُ؟

۲- «جاء» و «أتی» هر دو مترادف هستند. (جاء-یجیء-مجیئاً)؛ (أتی-یأتی-إتیاناً)

فعل امر از «جاء یجیء» به صورت «جِئْ» کاربرد محاوره ندارد؛ بلکه «تَعَالَ» به معنای «بیا» می باشد.

ضمناً «جاء بِ» و «أتی بِ» به معنی «آورد» است؛ مثال: جِئْ بِالْكِتَابِ. کتاب را بیاور.

۳- «جَزَاء» از اضداد است دو معنای کیفر و پاداش هر دو را دارد.

۴- «جُلُوس» مصدر ثلاثی مجرد از «جَلَسَ» است در برابر آن «قَامَ» قرار دارد. «قَعَدَ» و «جَلَسَ» مترادف هستند.

۵- «جَنَدِي» برگرفته از واژه فارسی «گندی» است.

۶- «رَمَان» اسم جنس به معنای انار است و واحد آن رَمَانَة و جمع آن رَمَانَات. (ضمناً رَمَانَة به معنای نارنجک نیز هست).

۷- «سائق» راننده است که در عربستان سَوَاق نیز گفته می شود.

- ۸- همزه «امری» هنگام معرفه شدن به ال واجب است حذف شود. (المرء)
- ۹- «حَقِیْبَة» سه معنا دارد: کیف، ساک و چمدان. در گویش عامیانه عربی «شَنْطَة، شَنْتَة، جَنْطَة» گفته می شود که همان «چَنته» در فارسی است. در کتاب های درسی پیشین کلمه «مَحْفَظَة» می آمد؛ ولی امروزه در عربی کاربرد حَقِیْبَة بیشتر است؛ مثلاً حَقِیْبَة الظَّهْرِ: کوله پشتی، حَقِیْبَة مَدْرَسِیَّة: کیف مدرسه، حَقَائِبُ الزَّوَارِ: چمدان های زائران. اما «مَحْفَظَة» کیف پول است که «جزدان» نیز گفته می شود.
- ۱۰- «رَبِّ» به معنای «چه بسا» حرف جرّ است و فقط بر سر نکره می آید؛ اما اگر با «ما» بیاید و «رَبِّما» شود؛ بر سر معرفه نیز می آید؛ مانند: «رَبِّما مِیْثَمٌ واقِفٌ».
- و در آیه «رَبِّمَا یُودُّ الَّذِیْنَ کَفَرُوا لَوْ کَانُوا مُسْلِمِیْنَ» «سوره الحجر آیه ۲» به تخفیف باء آمده است.
- ۱۱- «قَرِیَة» به معنای روستا جمع آن «قُرَی» است و مترادف با «رِیف» است که جمع آن «أرِیاف» است.
- ۱۲- «لِسان» دو معنا دارد: یکی «زبان» مانند «زبان عربی» و یکی «زبان» یعنی همان «عضو گوشتی درون دهان».
- ۱۳- این کلمات همه به معنی «بله» هستند: نَعَمْ، بَلِی، إِي، أَجَل. در گویش حجازی «أُیَوَه» گفته می شود که مخفّف «إِی وَالله» است.

الدَّرْسُ الْخَامِسُ

اهداف کلی

۱- آموختن ۲۷ کلمه جدید؛

۲ ترجمه سه حکمت از پیامبر اسلام ﷺ و دو سخن حکیمانه معروف عربی؛

۳ آشنایی با ترجمه جمله های دارای اسم استفهام «مَنْ» و نحوه پاسخگویی به آنها.

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این بخش باید بتواند:

۱ معنای ۲۷ واژه جدید این درس را از عربی به فارسی ذکر کند.

۲ مفهوم جمله های پرسشی دارای اسم استفهام «مَنْ» را تشخیص دهد.

۳ به جمله های پرسشی مانند: «مَنْ هو؟» «مَنْ هی؟» «مَنْ أنت؟» و «مَنْ أنتِ؟» پاسخی کوتاه دهد.

۴ معنا و کاربرد «لِمَنْ» را تشخیص دهد.

۵ به هنگام ضرورت به حکمت های خوانده شده استشهاد کند.

هدف تصاویر صفحه ۲۰ تا ۲۲: این جملات دو منظوره می باشد. منظور اصلی که بی تردید آموزش اسم استفهام است. اما درکنار آن، معرفی بزرگان و نام آوران موجب زیبایی دوچندان کتاب درسی می گردد.

بدانیم

از آنجا که آموزش اسم استفهام عملاً با مثال های متنوعی انجام شده است؛ در این قسمت به صورت کوتاه و مختصر به آن اشاره شده است.

فَنَ ترجمه

– کاربرد مَن هو؟ و مَن هی؟ در کنار مَن أنت؟ و مَن أنت؟ وَلَمَن با ذکر چند مثال موجب تکمیل بحث اسم استفهام مَن؟ می گردد.

– کلمه پرسشی مَن؟ در مکالمه نقش مهمی دارد. بجاست دبیر گرامی تمرینات شفاهی در این زمینه انجام دهد.

از چند دانش آموز پرسد: مَن أنت؟ یا مَن أنت؟ و از دو دانش آموز بخواهد که این دو جمله را با هم مکالمه کنند.

– اما در باره «لَمَن» از آنجا که هنوز ضمائر متصل تدریس نشده است، فرصت مناسبی برای این کار نیست و در جای خود این تمرین شایسته است.

التَّمارینُ

تمرین اول: تقویت تفهیم اسم استفهام مَن در کنار تبلیغ فرهنگی معرفی بزرگان برای سادگی کار سؤال دوگزینه ای طراحی شده است.

تمرین دوم و سوم: ترجمه جملات دارای اسم استفهام از عربی به فارسی با همان هدفی که در تمرینی نخست وجود دارد. دلیل تغییر شکل تمرین فقط رعایت تنوع است و گرنه هدف در هر دو تمرین یکی است.

تمرین سوم و چهارم: تقویت مهارت مکالمه و پاسخگویی به سؤال های دارای کلمه پرسشی «مَن؟» است.

در تمرین اول، سوم و چهارم ترجمه عبارات لازم است. همچنین باید دلیل اینکه چرا گزینه اول یا دوم درست است ذکر شود. حجم تمرین کم است تا دبیر فرصت لازم را برای بررسی داشته باشد.

تمرین پنجم: یک کار پژوهشی است. کاربرد ضرب المثل «رُبَّ كَلَامٍ كَالْحُسَامِ» در تاریخ، ارتباطی بین درس عربی و تاریخ است.

تصاویر: (شرح تصاویر در پایان این جزوه آمده است)

دانش افزایی برای دبیر (نه برای دانش آموز) :

۱- آخ: به معنای برادر است و به معنای دوست نیز می آید. گاهی به معنای همانند است. هذا أخو هذا. یعنی این همانند این است. جمع آن إِخْوَة و إِخوان است.

۲- أنت: تَلَفُظ آن شبیه أنتی است.

۳- جَوَّال: به معنای تلفن همراه است. جمع آن جَوَّالَات است. مَحْمُول و خَلِیَوی نیز گفته می شود.

۴- حَبَّ: مصدر از فعل حَبَّ یَحَبُّ (دوست شد). حَبَّة او را دوست داشت. یَحَبُّ کاربرد ندارد و یُحَبُّ به کار می رود.

- ۵- **سَمَاء:** به معنای آسمان، مؤنث و جمع آن سَمَوات است. اما اگر به معنی سقف باشد؛ مذکر می شود.
- ۶- **سَيِّد:** جمع آن سَادَة و جمع الجمع آن سادات است. اما سَيِّدَة، خانم است و جمع آن سَيِّدات می باشد.
- ۷- **صَدِيق:** به معنای دوست است. اما حَبِيب به معنای دوست از جنبه عاطفی است.
- ۸- **مَنْ:** معادل واژه whos در انگلیسی است و برای پرسش از مالکیت است.

در محاوره عربستان سعودی امروزه به جای آن «حَق مین» گفته می شود.

۹- **مَنْ:** اسم استفهام به معنای چه کسی یا چه کسانی. در گویش حجازی «مَنْ» را «مین» تلفظ می کنند؛ مثلاً در مکالمه تلفنی آن کس که گوشی تلفن را بر می دارد خطاب به فرد پشت خط می گوید: «مین مَعَا؟» یعنی: «چه کسی با من است؟» (مَنْ يَتَكَلَّمْ مَعِي؟)

۱۰- «هُوَ» و «هِيَ» فقط برای انسان نیست و برای شیء نیز به کار می رود.

۱۱- «حَسَام» در فارسی به کسر ح و «حِسام» خوانده می شود و به معنای شمشیر است. سَیْف، صَارِم، صَمصام نیز معنای شمشیر دارند؛ البته سَیْف معروف تر از بقیه است.

۱۲- **أُسْتَاذ:** معرب یعنی عربی شده استاد است. برخی استاد را از ریشه استاد می دانند؛ زیرا در کلاس در برابر شاگردان می ایستد. همان طور که اِستواء را اُسْتُوا تلفظ کرده اند؛ استاد را اُسْتاد خوانده اند. جمع استاد در فارسی اساتید و در عربی اُسَاتِدَة است.

الدَّرْسُ السَّادِسُ

اهداف کلی

۱- آموختن ۲۳ کلمه جدید؛

۲ ترجمه دو حکمت از پیامبر اسلام ﷺ و سه سخن حکیمانه معروف عربی؛

۳ آشنایی با ترجمه جمله های دارای اسم استفهام «ما» و نحوه پاسخگویی به آنها

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این بخش باید بتواند:

۱- معنای ۲۳ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی بیان کند.

۲ مفهوم جمله های پرسشی دارای اسم استفهام «ما» را تشخیص دهد.

۳ به جمله های پرسشی دارای «ما هو؟»، «ما هی؟»، «ماذا؟» پاسخی کوتاه دهد.

۴ به هنگام ضرورت به احادیث خوانده شده استشهاد کند.

کنز النصيحة

چهار جمله پرسشی دارای «ما» به صورت سؤال و جواب آمده است؛ تادانش آموز با چگونگی پرسش و پاسخ در این زمینه

آشنا شود. او باید بتواند این مهارت شفاهی را به دست آورد که درباره چستی شیئی سؤال کند یا به سؤال از چستی شیئی

پاسخی کوتاه دهد.

- اهمیت قوانین راهنمایی و رانندگی بر کسی پوشیده نیست.

- لازم است معلم بداند تفسیر این دو علامت راهنمایی و رانندگی در زبان عربی در اصل این گونه است:

ممنوع الدوران إلى اليمين. ممنوع الدوران إلى اليسار.

یعنی کلمه ممنوع جلوتر می آید؛ اما در کتاب درسی به صورت مبتدا و خبر آمده است.

- حکمت اول و دوم از پیامبر اسلام ﷺ و بقیه حکمت های معروف عربی است.

بدانیم

هرچند چهار مثال برای تفهیم کلمه پرسشی «ما» در ادامه کنز النصیحة آمده بود؛ اما لازم است که رسماً در این قسمت از درس

درباره آن توضیح داده شود.

لازم نیست که معلم درباره «ماذا» موشکافی کند؛ اما در مورد «ما هو» و «ماهی» وضعیتی کمی فرق دارد و باید مذکر و مؤنث

بودن آنها را تشخیص دهد، ولی لازم نیست در به کارگیری زبان و در مهارت شفاهی دقیقاً آن را درست به کار بگیرد؛ زیرا در

سال اول چنین چیزی هدف نیست. هدف آموزشی، تشخیص دادن است نه ساختن جمله.

فن ترجمه

لازم است دانش آموز بداند کلمه پرسشی بدون وجود «هو» و «هی» نیز رسا است. «ما هو» و «ما هی» بیشتر در عربی امروزی

کاربرد دارد و فرقی بین «ما هو اسمک؟» و «ما اسمک؟» نیست؛ جز اینکه در اولی نوعی تأکید وجود دارد.

التمرین

تمرین اول: کاربرد کلمه پرسشی «ما» در قالب شش تمرین متنوع بررسی شده است. لازم نیست که حتماً پاسخ کامل داده شود.

در پاسخ با «ما هذا؟» همین که دانش آموز جواب دهد «عمود» کافی است؛ هرچند پاسخ به صورت «هذا عمود». نیز خوب و

پسندیده است؛ اما حقیقت این است که در مکالمه پاسخ کوتاه مد نظر است.

تمرین دوم: دانش آموز با ترجمه جمله های پرسشی و پاسخ آنها آشنا می شود.

تمرین سوم: تمام کلمات متضادی را که تاکنون خوانده است یک جا ملاحظه می کند. برای تسهیل آموزش کلمات متضاد در

گوشه ای آمده است و انتظار می رود در امتحانات نیز همین روش انجام گیرد تا آموزش و ارزشیابی تسهیل شود و شیوه ای

جز این مردود است؛ یعنی نباید معلم از دانش آموز بخواهد کلمه متضاد را از حافظه خودش استخراج کند؛ مثلاً چنین سؤالی

مورد تأیید نیست. متضاد این کلمات را بنویسید: صَعْب # غَالِيَة #

تمرین چهارم: هدف آموزشی یافتن مؤنث چند کلمه است که این بار نیز مانند تمرین قبلی، پاسخ ها در برابر چشم دانش آموز

قرار گرفته است تا او در پاسخ دادن با مشکل مواجه نگردد. درحقیقت این تمرین ها بر اساس دانش آموزی متوسط تنظیم شده

است و دانش آموز بسیار قوی مدّظرنیست. این تمرین در نوع خود تمرین بسیار مناسبی برای یادگیری مذکر و مؤنث است که در مناسب ترین جا از کتاب آمده است.

تمرین پنجم: هدف تقویت مهارت کاربرد واژگان است. از آنجا که هدف تسهیل آموزشی و ارزشیابی است؛ لذا سؤال، دو گزینه ای طرح شده است.

تمرین ششم: فعالیت پژوهشی در معادل یابی یک ضرب المثل عربی است.

زبان سرخ سر سبز می دهد برباد بهوش باش که سر در سر زبان نکنی
زبان بریده به کنجی نشسته صم بکم به از کسی که نباشد زبانش اندر حکم
(سعدی شیرازی)

جانست و زبانت زبان دشمن جان گر جانت به کار است نگه دار زبان
گر به خرد گنج نهان داده اند لیک کلیدش به زبان داده اند
(امیر خسرو دهلوی)

به گفتار اگر دُر فشاند کسی خموشی به بسیار از آن بهتر است
(سعدی شیرازی)

بهایم خموشند و گویا بشر زبان بسته بهتر که گویا به شر
(سعدی شیرازی)

چو مردم سخن گفت باید بهوش و گرنه شدن چون بهایم خموش
به نطقست و عقل آدمی زاده فاش چو طوطی سخنگوی نادان مباش
(سعدی شیرازی)

دانش افزایی برای دبیر (نه برای دانش آموز)

۱- اُمّ: به معنای مادر و جمع آن اُمّهات و اُمّات است.

(وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ)؛ (نجم ۳۲) و آنگاه که شما جنین هایی در شکم های مادرانتان بودید.
«اُمّهات» برای حیوانات به کار می رود.

۲ دَوْران: مصدر از فعل دار (چرخید)، يَدَوْرٌ، دَوْرًا و دَوْرَانًا است.

۳ عَبد: به معنای بنده و برده است. چند جمع مکسر دارد: عِبَاد، عُبْد، اَعْبَد؛ اَمّا عِبَاد از همه معروف تر است.

۴ عَيش: مصدر از فعل عاش (زندگی کرد)، يَعْيشُ، عَيْشًا، مَعِيشَةً، مَعَاشًا و عَيْشَةً است.

در گویش مصری به معنای نان (خُبز) نیز می آید.

۵ مَدَاراة: در فارسی حرف «ة» از انتهای آن حذف شده است. مانند «مَدَاوَة» که آن نیز مداوا شده است. (داری، یَداری، مَدَارَة)

- ۶ **مَنْصَدَة:** جمع آن «مَنَاضِد» است. امروزه واژه «طاوَلَة» نیز به جای آن به کار می رود که معرب ایتالیایی است.
- ۷ **يَسَار:** با کلمه «شمال» مترادف است. در قرآن کریم «أَصْحَابِ يَمِين» در برابر «أَصْحَابِ شِمَال» آمده است. گاهی «أَيْسَر» و «يَسْرِي» نیز به کار می رود.
- ۸ **يَمِين:** به معنای راست است و به صورت های «أَيْمَن» و «يَمْنِي» نیز به کار رفته است.
- جالب است بدانید «بِنِيَامِين» یک اسم عبری است مرکب از ابن: پسر + یامین: راست «یعنی: پسری که همچون دست راست پدرش است».
- ۹- «نساء» جمع است که مفرد از جنس خودش ندارد. «امْرَأَة» نیز مفردی است که جمع از جنس خودش ندارد.
- دو کلمه نِسْوَة و نِسْوَان نیز به معنای زنان هستند.
- ۱۰- «أَفْضَل» در صورتی که با «مِنْ» بیاید به معنای بهتر است. أَنْتَ أَفْضَلُ مِنْهُ. تو از او بهتر هستی.
- اگر دو طرف مقایسه مؤنث باشند باز هم وزن أَفْعَل به کار می رود، نه فَعَلَى؛ مثال: فَاطِمَةُ أَفْضَلُ مِنْ زَهْرَاءَ.

الدَّرْسُ السَّابِعُ

اهداف کلی

- ۱- آموختن ۲۰ کلمه جدید؛
- ۲- ترجمه چهار حکمت از پیامبر اسلام ﷺ و یک حکمت از حضرت علی (ع)؛
- ۳- آشنایی با ترجمه جمله های دارای اسم استفهام «أَيْنَ» و نحوه پاسخگویی به آن ها؛
- ۴- آشنایی با ترجمه جمله های دارای اسم استفهام «مِنْ أَيْنَ» و نحوه پاسخگویی به آن ها؛

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱- معنای ۲۰ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی بیان کند.
 - ۲- مفهوم جمله های پرسشی دارای اسم استفهام «أَيْنَ» را تشخیص دهد.
 - ۳- به جمله های پرسشی دارای «أَيْنَ؟» پاسخی کوتاه دهد.
 - ۴- در پاسخ به جملاتی که در آن ها «مِنْ أَيْنَ» به کار رفته است پاسخی مناسب دهد.
 - ۵- به هنگام ضرورت به حکمت های خوانده شده استشهاد کند.

تحلیل درس

- يَدُ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ. دست خدا با جماعت است. دست خدا با گروه است. (به صورت يَدُ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ. نیز به کار رفته است).
- الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ. کارها به نیت هاست. اعمال، بسته به نیت ها است. کارها به نیت ها بستگی دارد. (اصل این حدیث إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ است. به معنای کارها فقط به نیت هاست).

- حکمت اوّل تا چهارم از پیامبر اسلام ﷺ و حکمت پنجم از حضرت علی است.

بخش دوم:

۱- در اینجا دانش آموز همانند ترجمه حکمت ها عمل می کند باید بخواند و ترجمه کند. جملات احادیث، ارزشی و دارای بار معنایی اند. اما در بخش دوم جملات دارای بار آموزشی اند و هدف پرورش مهارت های چهارگانه زبانی خواندن، شنیدن، گفتن و نوشتن است.

۲- دانش آموز با تلفّظ عربی نام «خلیج فارس» آشنا می شود. در این قسمت از درس، دانش آموز علاوه بر آشنایی با کلمه پرسشی «أینَ» با کلماتی مانند: فَوْقَ، تَحْتَ، أَمَامَ، خَلْفَ (وَرَاءَ)، جَنْبَ، عِنْدَ، حَوْلَ، بَيْنَ، فِی، عَلَى، عَلَى الِیْمِینِ، عَلَى الِیْسَارِ، هُنَا و هُنَاكَ آشنا می شود.

بدانیم

- دانش آموز به کمک جملات درس به اندازه کافی با کلمه پرسشی «أینَ» و متعلقاتش آشنا شده است. در این قسمت از درس، به طور کوتاه و مختصر اشاره ای به موضوع درس شده است.

- یادگیری این قسمت از درس، تنها با قرائت و ترجمه عبارات و با تمرین های شفاهی امکان پذیر است و ابهامی وجود ندارد.

فَنَ ترجمه

در این قسمت، دو موضوع آموزش داده می شود.

- موضوع اوّل: در حقیقت مطلبی جدید نیست و همان آموزش «أینَ» است. اما نظر به اهمیت این جمله، مستقلّ به آن پرداخته شده است.

- موضوع دوم: نیز از آنجا که در امثال و حکم و احادیث بسیار کاربرد دارد، درباره آن مطلبی مستقل آمده است. در عربی سال دوم هر جا فعل امر لازم باشد، می توان از اصطلاح «عَلِیکَ بِـ» استفاده کرد؛ زیرا فعل امر از اهداف عربی سال سوم است و استفاده از فعل امر در متون و عبارات اجتناب ناپذیر است. به کمک این اصطلاح این مشکل حل می شود.

الْتَمَارِینُ

تمرین اوّل: دانش آموز به کمک تصویری بزرگ باید به ۹ سؤال پاسخ دهد. به تصویر توجّه می کند و پاسخ سؤالات را می یابد.

تمرین دوم: در حقیقت بین هدف آموزشی تمرین اوّل و دوم فرقی نیست. در اینجا فقط یک تنوّع در طراحی تمرین صورت گرفته است.

تمرین سوم: باز هم این تمرین در حقیقت ادامه تمرین اول و دوم است. اما در اینجا پرسش و پاسخ ترجمه می شود؛ تا دانش آموز بتواند با شیوه صحیح مکالمه آشنا شود.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز):

۱- أَقْدَام: جمع «قَدَم» است و «قَدَم» گاهی به معنای «رِجْل» است. در «كُرَّةُ الْقَدَم» به معنای «فوتبال» این کلمه وجود دارد. قَدَم مذکر و مؤنث است.

۲ أَمَامَ: به معنای جلو، روبه رو، مقابل و از اسماء دائم الاضافه است. مؤنث است و گاهی مذکر می آید. ضِدَّ آن «خَلْفَ» یا «وَرَاء» است. در گویش های عربی به جای آن قُدَام به کار می رود. (رُحَّ قَدَام یعنی برو جلو).
- «أَمَامَكَ» کلمه تحذیر و تبصیر است به معنی «احذَر»: برحذر باش.

۳ بَقَرَة: گاو ماده است؛ اما در اصل «بَقَر» اسم جنس به معنای «گاو» است و واحدش «بَقَرَة» است که به معنای «گاو ماده» کاربرد دارد. جمع «بَقَر» اَبْقَار یا أَبْقَر است. «بَقَرَات» جمع بَقَرَة است. «تَوْر» گاو نر است.

۴ سَفِينَة: به معنای «کشتی» جمع آن «سَفُن و سَفَائِن» است. امروزه به آن «باخَرَة» نیز گفته می شود.
«مَرَكَب، جَارِيَة و فُلُك» نیز به معنای «کشتی» به کار رفته است. اُسْطُول (یونانی معرب) نیز به معنای ناوگان است. اُسْطُول حربی: ناوگان جنگی

۵ فَوْق: ظرف مکان و دائم الاضافه به معنای «بالای» است. با «عَلَى» فرق دارد. «عَلَى» آن است که مثلاً کتابی روی میزی و با آن مِمَّاس باشد؛ ولی در «فَوْق» هم می تواند مِمَّاس باشد و هم می تواند بر فراز آن شیء باشد.

۶ «نَافَذَة» و «شَبَاك» هر دو به معنای «پنجره» هستند و جمعشان «نَوَافِذ» و «شَبَابِيك» است.

۷ «وَرَاء» و «خَلْف» مترادفند و با «أَمَام» متضادند.

۸ «هُنَاك» به معنای «آنجا» و «هُنَا» به معنای «اینجا» است. اسم اشاره مخصوص مکان هستند.

۹ يَد: دست یا کف دست، مؤنث است. لام الفعل آن محذوف و در اصل «يَدَي» بوده است. مثنای آن «يَدَانِ» است.

جمع آن «أَيْدِي» و جمع الجمع آن «أَيَادِي» است. «الْأَيَادِي» بیشتر به معنای «نعمت ها» است.

۱۰ تَحْتَ: ظرف دائم الاضافه است و گاهی مضافٌ الیه آن حذف می شود. (جاءَ مِنْ تَحْتُ). متضاد آن «فَوْق» است.
هرگاه مضاف الیهش حذف شود مبنی برضم می شود.

الدَّرْسُ الثَّامِنُ

اهداف کلی

۱ آموختن ۲۳ کلمه جدید؛

۲ ترجمه سه حکمت از پیامبر اسلام ﷺ؛

۳ آشنایی با عددهای اصلی یک تا دوازده؛

۴ آشنایی با ترجمه جمله های دارای اسم استفهام «كَمْ» و نحوه پاسخگویی به آنها.

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این بخش باید بتواند:

۱ معنای ۲۳ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی بیان کند.

۲ عددهای یک تا دوازده را از حفظ بر زبان آورد.

۳ معنای جمله های پرسشی ساده دارای اسم استفهام «کم» را بگوید.

۴ به جمله های پرسشی دارای «کم» پاسخی کوتاه دهد.

۵ به هنگام ضرورت به حکم خوانده شده استشهاد کند.

تحلیل درس

- در هر حکمت به مناسب موضوع درس، درباره عددهای اصلی است عددی آمده است.

- عددهای یک تا دوازده تدریس شده است. این عددها به صورت کاربرد عام (کاربرد مذکر) تدریس شده اند. **تدریس عددها**

فقط به همین شکل باید صورت بگیرد

واحد ۱، اثنان ۲، ثلاثة ۳، اربعة ۴، خمسة ۵، ستة ۶، سبعة ۷، ثمانية ۸، تسعة ۹، عشرة ۱۰، أحد عشر ۱۱، اثناعشر ۱۲

- نباید از کلماتی در تدریس یا ارزشیابی استفاده کرد که نیاز به استفاده از شکل ثلاث، أربع، خمس ... و عشر پیدا شود. **(قابل)**

توجه سرگروه های محترم برای بررسی و نظارت)

- همچنین مبحث **تطابق عدد و معدود و ویژگی های معدود از اهداف کتاب درسی نیست.** در حقیقت چنین بحثی از سخت ترین

مباحثی است که دانشجوی زبان عربی با آن مواجه است. شاعری عرب می گوید: **فِي النَّحْوِ لَا يَقْهَرُنِي إِلَّا تَفَاصِيلُ الْعَدَدِ.**

بدانیم

- در اینجا اشاره ای کوتاه به حذف علامت «ة» از عددهای اصلی شده است.

- ظاهر عددهای بالا گاهی تغییراتی دارد که دانستن علت آنها فعلاً ضرورت ندارد.

- مثلاً گاهی حرف «ة» در ثلاثة تا عشرة حذف می شود. (ثلاث، أربع، خمس ...)

- **همین اندازه کافی است و لازم نیست از این مورد سؤال یا تمرینی طراحی گردد.**

- دانش آموزی که عددهای سه تا نه را حفظ است؛ در حقیقت عددهای سیزده تا نوزده را نیز به آسانی می داند؛ زیرا

۱۳ تا ۱۹ همان ۳ تا ۹ است که در انتهای خود جزء «عشر» را اضافه دارد. (ثلاثة عشر، أربعة عشر، خمسة عشر ... تسعة عشر)

- کلمه پرسشی «کم» برای پرسش از عدد و مقدار به کار می رود؛ مثال: **كَمْ شَخْصًا جَنَّبَ الْبَحْرَ؟** عشرة أشخاص.

- همین که دانش آموز معنای «کم» را می داند کافی است. اعراب کلمه بعد از «کم» مورد نظر نیست.

جدول انتهایی فصل: درانتهای فصل دوم همه کلمات پرسشی در یک جدول آماده است؛ تا دانش آموز دریابد هدف آموزشی اصلی این پنج درس چه بود.

التَّمارینُ

تمرین اول: هدف حفظ عددهای اصلی یک تا دوازده در شکل عام (مذکر) است.

تمرین دوم: آشنایی با جمله های پرسشی دارای اسم استفهام «کم» و «عددهای اصلی» است.

تمرین سوم: ترجمه جملاتی که در اجزای آن کلمه پرسشی «کم» و نیز «عدد» به کار رفته است؛ به منظور تقویت توان مکالمه دانش آموز.

دانش افزایی برای دبیر (نه برای دانش آموز)

۱- عدد یک و دو صفت برای معدود خودشان هستند و نوعی تأکیدند. در حقیقت نبودن آنها آسیبی به فهم معنا وارد نمی سازد.

جاءَ رَجُلٌ وَاحِدٌ. جاءَتْ امْرَأَةٌ وَاحِدَةٌ. جاءَ رَجُلَانِ اثْنَانِ. جاءَتْ امْرَأَتَانِ اثْنَتَانِ.

۲- معدود عددهای سه تا ده جمع است و مجرور. مثال: خَمْسَةُ أَوْلَادٍ. خَمْسُ بَنَاتٍ. سِتَّةُ فَلَّاحِينَ. سِتُّ فَلَاحَاتٍ.

۳- معدود ۱۱ تا ۹۹ مفرد و منصوب است. (إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتَهُمْ لِي سَاجِدِينَ) يوسف، ۴

برای یادگیری بهتر بحث عدد و معدود به کتاب «اعداد در زبان عربی» چاپ انتشارات مدرسه مراجعه کنید.

در این کتاب درباره اعداد اصلی و ترتیبی و متعلقات آنها توضیحاتی مفصل آمده است.

۴- بَحْر: دریا. جمع آن بحار، أَبْحَر و بَحُور

۵- بَدَیَّة: آغاز. متضاد آن نهایه است. (بدایه = ابتداء)

۶- مَصْحَف: به معنای کتاب است و بر قرآن کریم اطلاق شده است.

۷- نار: آتش. جمع آن نیران است.

۸- وَجَع: درد. مترادف با أَلَم. جمع آن أوجاع است. در گویش های عربی به صورت وَجَع یَوَجَع (درد گرفت) به کار می رود و

معادل تَأَلَّمَ در فصیح است. الوَجَع و وَجَع عربی فصیح است که درگویش های عربی نیز به همین گونه به کار می رود.

۹- وَجْه: صورت. جمع آن وُجوه و أوجه است.

الدَّرْسُ التَّاسِعُ

اهداف کلی

۱ آموختن ۲۱ کلمه جدید؛

۲ آموزش مکالمه (سلام، احوال پرسی و خداحافظی)؛

۳ آشنایی با ضمیرهای منفصل؛

۴ آشنایی با ترجمه جمله های دارای ضمیر منفصل.

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:

- ۱ معنای ۲۱ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی بداند.
- ۲ ضمیرهای فارسی را با ضمیرهای عربی مقایسه کند.
- ۳ معنای جمله های ساده دارای «ضمیر منفصل» را بگوید.
- ۴ ضمیر منفصل را مناسب با جمله به کار ببرد.
- ۵ به زبان عربی سلام کند، احوال پرسى کند و خداحافظی نماید.

تحلیل درس

از درس نهم آموزش مکالمه عربی شروع شده است.

صَبَاحَ الْخَيْرِ. صَبَحَ الْخَيْرِ. صَبَحَ الْخَيْرِ. صَبَحَ الْخَيْرِ (صَبَاحُ الْخَيْرِ نیز درست است).

در مکالمه بالا علاوه بر مفاهیم جدید آن چه را دانش آموز در درس چهارم تا هشتم و در بحث حروف و اسماء استفهام خوانده است در اینجا دوره می کند.

بدانیم

- هدف آموزشی درس نهم آموزش ضمیرهای منفصل است. ورود به بحث ضمیر از طریق آموخته های دانش آموز در درس فارسی امکان پذیر است. فراگیر ضمیرهای «من، تو، او، ما، شما و ایشان» را می شناسد؛ لذا مقایسه ای میان ضمیرهای فارسی و عربی صورت گرفته است؛ تا با توضیحاتی کمتر بتواند با نگاه به جدول مقایسه ای ضمائر آنها بیاموزد. این جدول موجب می شود تا توضیحات کم شود. آنچه را معلّم می خواهد توضیح دهد؛ جدول به خودی خود آموزش می دهد و به اندازه کافی گویاست.

فارسی	عربی	
من	أَنَا	
تو	أَنْتَ	أَنْتِ
او	هُوَ	هِيَ
ما	نَحْنُ	
شما	أَنْتُمْ	أَنْتُنَّ / أَنْتِ
ایشان	هُمْ	هُنَّ / هُمْ

- خوب است پس از اینکه دانش آموز جدول را بررسی کرد سؤال شود: «چرا برخی از ضمیرهای فارسی، چندین معادل در عربی دارند؟» پاسخ این است: در زبان عربی مذکر و مؤنث و مثنی و وجود دارد که در زبان فارسی نیست. به همین دلیل مثلاً ضمیر «شما» در فارسی معادل های متعددی در عربی، مانند: «أنتما، أنتم و أنتن» دارد.

- همچنین سؤال شود: چرا برای دو ضمیر أنا و نحن تصویر نیامده است؟ پاسخ این است؛ زیرا أنا و نحن مذکر و مؤنث ندارد و مانند فارسی است.

فن ترجمه

- دو ضمیر «هو» و «هی» به معنای «او» برای غیر انسان نیز می تواند به کار برود. در چنین حالتی به معنای «آن» می باشد؛ مثال: ما هو؟ هو، جَوَّالٌ ما هی؟ هی شَجَرَةُ الرَّمَّانِ.

التَّمارینُ

تصاویر: گزینش تصاویر حساب شده است. سعی شده جملات بار ارزشی داشته باشند و اطلاعات فراگیر را افزایش دهند و تکیه بر مفاخر ملی باشد؛ مانند: جابر بن حیان، آئینوش طریان، دکتر سعید کاظمی آشتیانی، افسانه شعبان نژاد، استاد شهید مرتضی مطهری، طاهره صفار زاده، ستارخان و باقرخان

تمرین اول: با استفاده از تصاویر تمرینی زیبا و مؤثر برای آموزش و تمرین ضمیر منفصل طراحی شده است.

تمرین دوم: هدف آموزشی تمرین اول و دوم یکی است و آن یادگیری ضمائر در زبان عربی است. لازم است این تمرین پس از اینکه حل شد، ترجمه شود.

تمرین سوم: هدف آموزشی تلفیق آموخته های درس ۱ تا ۳ با درس ۹ است. همانند تمرین دوم این تمرین نیز باید ترجمه شود.

تمرین چهارم: هدف تمرین چهارم مانند تمرین سوم تلفیق آموخته ها است؛ تنها تنوعی در شکل ظاهر صورت گرفته است.

تمرین پنجم: هدف آموزشی تلفیق آموخته های درس ۴ تا ۸ با درس ۹ است.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

۱- **أب:** پدر. جمع آن آباء است. گاهی به جای «یا اَبی» به صورت «یا اَبَت» می شود. «أب» از اسماء خمسه است که در حالت رفع «أبو» در حالت نصب «أباً» و در حالت جرّ «أبی» می گردد. اصل این کلمه «أبو» است که «واو» آن بنابر تخفیف حذف شده است.

۲- **أُسْرَة:** = خانواده با عائله هم معناست. جمع آن «أُسَر» است.

۳- **حوار:** گفت و گو، جمع آن حوارات است. مصدر دوم باب مفاعلة است. (حَاوَرَ، يُحَاوِرُ، مُحَاوَرَةً و حِوَاراً)

۴- **كَيْفَ:** چطور، چگونه. برای استفهام حقیقی به کار می رود. كَيْفَ ناصِرٌ؟

و برای استفهام غیر حقیقی به کار می رود. (كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ)

هرگاه بعد از آن اسم باشد؛ آن اسم خبر و مرفوع است؛ مثال: كَيْفَ إِسْمَاعِيلُ؟

و اگر بعد از آن فعل باشد؛ حال است؛ مثال: كَيْفَ جَاءَ ناصِرٌ؟

اهداف کلی

- ۱ آموختن ۱۷ کلمه جدید؛
- ۲ ترجمه روایتی در باره مقام عالم از حضرت علی ؛
- ۳ آموزش مکالمه (نحوه آشنایی)؛
- ۴ آشنایی با ضمیرهای متصل ؛
- ۵ آشنایی با ترجمه جمله های دارای ضمیر متصل.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱- ۱۷ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی معنا کند.
 - ۲ ضمائر متصل را در جمله معین کند..
 - ۳ ضمیرهای متصل فارسی را با ضمیرهای عربی مقایسه کند.
 - ۴ معنای جمله های ساده دارای «ضمیر متصل» را بگوید.
 - ۵ ضمیر متصل را در جمله به صورت صحیح به کار ببرد.
 - ۶ مکالمه ای ساده در حدّ نحوه آشنایی با فردی را انجام دهد.

تحلیل درس

شروع درس با روایتی از حضرت علی درباره جایگاه دانشمندان است. این روایت نشان دهنده مقام عالم در دین اسلام است. تصویر چهره های ماندگار نیز به القای این مفهوم کمک می کند. از درس سوم آموزش مکالمه عربی شروع شده است. این کار به تدریج شروع می شود و بیشتر به شکل دوره ای بر حروف و اسماء استفهام درس دوم است.

بدانیم

این قسمت از درس درباره ضمیرهای متصل در فارسی و عربی است. هدف این است که از دانسته های دانش آموز برای تفهیم مطلب کمک گرفته شود. برای اینکه دانش آموز درس را به سادگی بیاموزد، همانند بخش قبلی جدولی طراحی شده است.

این جدول موجب می شود معلم کمتر توضیح دهد. خود جدول کاملاً رسا و گویاست و دانش آموز با نگاه کردن و مطالعه و بررسی آن متوجه می شود ضمیرهای متصل در فارسی و عربی به چه صورت است.

لازم است برای تفهیم مطالب جدول ضمائر، یک اسم را به این کلمات متصل کرد؛ مثال: کتابم = کتابی / کتابت = کتابُک، کتابُکِ

فَنّ ترجمه

ضمیر متصل عربی را در فارسی به هر دو صورت ضمیر منفصل یا متصل می توان معنا کرد؛

مانند: (هذا أَخِي) یعنی «این برادرم است.» یا «این برادر من است.»

این سؤالی است که در ذهن دانش آموز پدید می آید و این بخش پاسخگوی سؤالی مقدّر است.

گاهی ضمیرهای «هُ، هُما، هُم، هُنّ» به صورت «ه، هما، هم، هنّ» می آید.

همین اندازه دانش آموز بداند کافی است و نیازی به دانستن دلیل آن نیست.

أَمَّا عَلَتْ این است که: هرگاه قبل از ضمائر «هُ، هُما، هُم، هُنّ» «کسره» و یا «ی» ساکن بیاید این ضمائر به صورت «ه، هما، هم، هنّ» می شوند؛ مانند: فیه، إلیه، علیهم، به، کتابه

الْتَمَارِینُ

تمرین اول: ترجمه جملاتی دارای ضمیر منفصل و متصل با ترکیب اهداف آموزشی درس نهم هدف آموزشی این تمرین است.

تمرین دوم: تقویت آموخته های دانش آموز در ضمائر منفصل با اشاره به آموخته های درس نهم

تمرین سوم: تقویت آموخته های دانش آموز در ضمائر متصل با اشاره به آموخته های درس نهم

سه مجموعه تمرین برای تثبیت یادگیری ضمائر کافی نیست؛ لذا در دروس بعد، مجدداً این ضمائر تکرار می شوند. در این

درس آموزش رسمی ضمائر صورت می گیرد و پایان درس به معنای پایان آموزش ضمیر نیست. در حقیقت درس ۱۱ تا ۲۰

آموزش دوباره ضمیرهاست. در عربی سال دوم نیز این کار ادامه می یابد و همه آموخته های پیشین تقویت می گردد تا ملکه ذهن فراگیر شود.

تمرین چهارم: تلفیق آموخته های این درس با دروس قبلی است.

تمرین پنجم: هدف این تمرین، تقویت مهارت شناخت واژگان است.

تمرین ششم: فعالیت پژوهشی به صورت گروهی یا فردی برای یافتن سخنان زیبا در مقام عالم:

سخنانی از حضرت علی(ع) :

الْعُلَمَاءُ حُكَّامٌ عَلَى النَّاسِ . دانشمندان، فرمانروایان مردم هستند.
الْعَالِمُ حَيٌّ وَإِنْ كَانَ مَيِّتًا . دانشمند هرچند مرده باشد، زنده است.
رُتْبَةُ الْعَالِمِ أَعْلَى الْمَرَاتِبِ . رتبه دانشمند، بالاترین رتبه هاست.
إِذَا رَأَيْتَ عَالِمًا فَكُنْ لَهُ خَادِمًا . هنگامی که با دانشمندی برخورد کردی، خدمت گزار او باش.
الْعَالِمُ يَنْظُرُ بَقَلْبِهِ وَ خَاطِرِهِ وَ الْجَاهِلُ يَنْظُرُ بِعَيْنِهِ وَ نَظَرِهِ . دانشمند با دل و باطن خود نظر می کند، ولی نادان با چشم و دیده ظاهری خود، کارها را می بیند.

(سعدی شیرازی) :

صاحب‌دلی به مدرسه آمد ز خانقاه بشکست عهد صحبت اهل طریق را
گفتم میان عالم و عابد چه فرق بود تا اختیار کردی از آن این فریق را
گفت آن گلیم خویش به در می برد ز موج وین جهد می کند که بگیرد غریق را

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

۱- جمع أَلَف، آلاَف و أُلُوف است.

۲- جمع جِدَار، جُدُر و جِدْران است. حائِط نیز به معنای جِدَار است.

در فارسی کلمه حِیَاط جمع حائِط است که به معنای جدیدی به کار می رود؛ اَلْبَتَّه تَلَفُّظ درست حِیَاط، حِیَاط بر وزن جِبَال است.

۳- جمع شَارِع، شَوَارِع است. «شَارِع رَئِیْسِ» به معنای «خیابان اصلی» است.

۴- در گویش های محلی عربی تعداد ضمیرها کمتر است. مثنی در عامیانه وجود ندارد و در بسیاری از گویش ها به جای ضمیر مؤنث، ضمیر مذکر به کار می رود. در گویش شامی برعکس است و اصلاً ضمیر جمع مذکر وجود ندارد و هُنْ و کُنْ به جای هُم و کُم به کار می رود. مثال: أَيْنَ يَبْتَکُم؟ وَیْنَ یَبْتَکُنْ؟

۵- «أَحَبَّ» ادغام «أَحَبَّ» و بر وزن أَفْعَل و اسم تفضیل است. أَشَدَّ و أَضَرَّ نیز شبیه أَحَبَّ هستند.

۶- جُلُوس و قُعُود مترادف اند و با قیام متضادند.

۷- «تَعَالَى» در «اللَّهِ تَعَالَى» فعل ماضی در معنای تنزیه است؛ مثلاً «بِاسْمِهِ تَعَالَى» یعنی «به نام او که نامش بلند مرتبه باد.»

اهداف کلی

۱ آموختن ۱۸ کلمه جدید؛

۲ آموزش مکالمه به زبان عربی؛

۳ آموزش معادل عربی دو جمله «او انجام داد.» و «آنها انجام دادند.»

۴ آشنایی با فعل ماضی صیغه های فَعَلَ، فَعَلَا، فَعَلُوا، فَعَلْتُ، فَعَلْتَا و فَعَلْنَ.

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:

۱- تعداد ۱۸ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی معنا کند.

۲ هر یک از صیغه های ماضی «فَعَلَ، فَعَلَا، فَعَلُوا، فَعَلْتُ، فَعَلْتَا و فَعَلْنَ» را ترجمه کند.

۳ دو فعل «انجام داد» و «انجام دادند» را در فارسی و عربی مقایسه کند.

۴ جمله های ساده دارای «فعل ماضی غایب» را از عربی به فارسی ترجمه کند.

۵ مکالمه ای ساده در حدّ کاربرد حروف و اسماء استفهام «مَنْ، هَلْ، أَ، ماذا، لماذا» را انجام دهد.

تحلیل درس

حوارُ فی الأسرَة (گفت و گویی در خانواده)

- متن مکالمه به گونه ای است که دانش آموز متوجه وجه افتراق زبان فارسی با عربی می گردد و آن وجود مذکر و مؤنث در زبان عربی است.

- متن اوّل و دوم درعین حال که مکالمه است؛ آموزش قواعد درس نیز می باشد.

- لازم است معلّم از دانش آموز بخواهد تا اختلافات این دو متن را بررسی و توضیح دهد؛ سپس چنانچه دانش آموز حقّ مطلب را به درستی ادا نکرد؛ خودش توضیح دهد.

بدانیم

هدف آموزش معادل دو جمله فارسی است که در جدول زیر آمده است.

او انجام داد	هِيَ فَعَلَتْ	هُوَ فَعَلَ
ایشان (آن ها) انجام دادند	هُمَا فَعَلْتَا هُنَّ فَعَلْنَ	هُمَا فَعَلَا هُمْ فَعَلُوا

در حقیقت همین که دانش آموز بتواند جمله های دارای صیغه های فوق را از عربی به فارسی ترجمه کند؛ هدف آموزشی درس محقق شده است. به یاد داشته باشیم ترجمه از فارسی به عربی در سال اول هدف آموزشی نیست. **ترجمه فقط باید از عربی به فارسی صورت بگیرد.**

فَنّ ترجمه

به همین اندازه که در کتاب آمده است اکتفا شود. همین که دانش آموز مختصر و مفید بداند «قَلَمٌ» با «القَلَمُ» فرق دارد کافی است. در اینجا منظور ورود به بحث معرفه و نکره نیست. ذکر اصطلاح معرفه و نکره نیز لازم نیست. هرگاه اسم در متنی برای اولین بار بیاید نکره است؛ امّا بار دوم، همان اسم معرفه است و از نکره بودن خارج می شود.

التَّمارینُ

تمرین اول: تقویت مهارت ترجمه «جمله های دارای فعل ماضی غایب» با یادآوری پاره ای از مفاهیم درس های قبلی. این تمرین تلفیقی از اهداف آموزشی این درس و دروس ۱ تا ۱۰ است.

تمرین دوم: در روش تدریس فصل سوم اشاره شد که مجدداً ضمیر منفصل و متصل بازآموزی شود. در این تمرین نه تنها تمرینی بر صیغه های غایب درس ۱۱ صورت گرفته، بلکه به آموخته های پیشین نیز توجّه لازم شده است.

تمرین سوم: ترجمه افعال ماضی در شش صیغه خوانده شده. لازم است در طراحی سؤالات امتحانی نیز این تمرین الگو واقع شود. **نباید ترجمه فعل، بیرون از جمله خواسته شود.**

تمرین چهارم: تمرینی بر مهم ترین هدف آموزشی درس صورت گرفته است. سعی شده است تا طراحی تمرین آسان باشد و دانش آموز در حلّ تمرین مفهوم درس را به درستی بیاموزد.

تمرین پنجم: روش اکتشافی یکی از شیوه های مؤثر در آموزش زبان است. فراگیر بین جملات عربی و فارسی مقایسه می کند و آنچه را دبیر می خواهد به او بگوید خودش کشف می کند و متوجّه پاسخ سؤال می گردد.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

- ۱- بَدَأَ، يَبْدَأُ، بَدْءًا: آغاز کرد
 - ۲- «جَلَسَ» با «قَعَدَ» مترادف است.
 - ۳- «جَمَعَ» یعنی «جمع کرد» ولی «اجْتَمَعَ» به معنای «جمع شد» است.
 - ۴- «ذَهَبَ» و «راحَ» مترادف اند. خوب است بدانیم که در محاورات عامیانه «راح» به کار می رود؛ مثال: أَیْنَ تَذَهَبُ؟ وَیْنَ تَروحُ؟
 - ۵- «رَجَعَ» و «عَادَ» مترادف اند.
 - ۶- «سَأَلَ» فقط به معنای «سؤال کرد» نیست؛ بلکه به معنای «درخواست کرد» نیز می باشد.
- گاهی اشتباهاً در ترجمه فارسی به عربی، حرف جرّ من می آورند؛ مثلاً «از تو می پرسم» را «أَسْأَلُ مِنْكَ» ترجمه می کنند؛ در حالی که «أَسْأَلُكَ» درست است و حرف جرّ من زائد است.
- در انگلیسی نیز چنین است؛ مثلاً: I ask you. یعنی: از تو می پرسم. یا از تو درخواست می کنم.

اهداف کلی

- ۱ آموختن ۱۴ کلمه جدید ؛
- ۲ ترجمه متنی دارای افعال ماضی مخاطب ؛
- ۳ آموزش مکالمه عربی؛
- ۴ آموزش معادل عربی دو جمله «تو انجام دادی.» و «شما انجام دادید.»
- ۵ آشنایی با فعل ماضی صیغه های فَعَلْتَ، فَعَلْتُمَا، فَعَلْتُمْ، فَعَلْتَ، فَعَلْتُمَا و فَعَلْتُنَّ.

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:

- ۱- تعداد ۱۴ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی معنا کند.
- ۲- هر یک از صیغه های «فَعَلْتَ، فَعَلْتُمَا، فَعَلْتُمْ، فَعَلْتَ، فَعَلْتُمَا و فَعَلْتُنَّ» را ترجمه کند .
- ۳- یک متن به همراه فعل های ماضی را ترجمه کند.
- ۴- دو فعل «انجام دادی» و «انجام دادید» را در فارسی و عربی مقایسه کند.
- ۵- جمله های ساده دارای «فعل ماضی مخاطب» را از عربی به فارسی ترجمه کند.
- ۶- مکالمه ای ساده در حد کاربرد اسماء استفهام أَيْنَ، كَيْفَ، لِمَاذَا را انجام دهد.

تحلیل درس

از درس ۱۲ به بعد مؤلفان شیوه کتاب را تغییر داده اند . اکنون متن های زیبا زینت بخش کتاب می شوند . متن درس مکالمه است که علاوه بر مهارت «سخن گفتن» اهداف آموزشی درس را نیز پشتیبانی می کند . پس از متن فوق، شش جمله مصور به منظور آموزش مفاهیم اصلی درس طراحی شده اند؛ تافراگیر با خواندن آنها و توجه به تصاویر به شیوه ای درست فعل های مخاطب را یاد بگیرد.

هدف مؤلفان این نیست که دانش آموزان همه دوازده صیغه غایب و مخاطب را در دو درس بیاموزند؛ بلکه نیمه دوم کتاب آموزش افعال ماضی است . در حقیقت آموزش فعل ماضی طی ۱۰ درس صورت می گیرد.

هدف آموزشی این درس جدول زیر است:

تو انجام دادی	أَنْتَ فَعَلْتَ	أَنْتَ فَعَلْتَ
شما انجام دادید	أَنْتُمْ فَعَلْتُمْ	أَنْتُمْ فَعَلْتُمْ

هدف این درس آشنایی با معادل ترجمه دو جمله «تو انجام دادی.» و «شما انجام دادید.» می باشد.

لذا شش جمله دارای صیغه های مخاطب و با فعل های پرکاربرد در ابتدای درس به صورت مصور طراحی شده اند.

□ فن ترجمه □

از آنجاکه «یا أَيُّهَا» «یا أَيَّتُهَا» دو کلمه پربسامد در زبان عربی هستند. بخشی برای تفهیم این دو کلمه در این درس در نظر گرفته شده است. «یا أَيُّهَا» برای مذکر و «یا أَيَّتُهَا» برای مؤنث و هر دو به معنی «ای» هستند و گاهی حرف «یا» حذف می شود؛ مثال: یا أَيُّهَا الْوَلَدُ و یا أَيَّتُهَا الْبِنْتُ. أَيُّهَا الْوَلَدُ و أَيَّتُهَا الْبِنْتُ.

□ التمارین □

تمرین اول: هدف ترجمه عربی به فارسی عباراتی است که صیغه های ماضی مخاطب در آنها طراحی شده است. روان خوانی و ترجمه از عربی به فارسی دو هدف این تمرین می باشد.

تمرین دوم: روان خوانی و تشخیص فعل ماضی در کنار ترجمه عربی به فارسی اهداف آموزشی این تمرین است.

تمرین سوم: هدف این تمرین، تقویت آموخته های دانش آموز درباره فعل ماضی است.

تمرین چهارم:

– تلفیق آموخته های پیشین، هدف آموزشی این تمرین است.

– مانند همیشه ترجمه از فارسی به عربی مد نظر نیست.

– از دانش آموز نمی خواهیم جمله بسازد؛ اما توانایی تشخیص را از او می خواهیم. او باید بتواند تشخیص دهد با توجه به قرینه فعل ماضی و ضمیر متصل چه ضمیر منفصلی را انتخاب کند.

تمرین پنجم: هدف تقویت مهارت ترجمه در یک طراحی متفاوت است.

تمرین ششم: هدف کار پژوهشی گروهی یا فردی است. دبیر بنابر تشخیص خود، این تحقیق را در قالب یک کار گروهی یا فردی در کلاس اجرا می کند.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

- ۱- در «یا آیهها» منادا «أَيَّ» است.
- ۲- «تَفَّاح» اسم جنس به معنای «سیب»، واحدش «تَفَّاحَة» و جمع آن «تَفَّاحَات» می باشد.
- ۳- جمع «عَنْب» ، «أَعْنَاب» است.
- ۴- فَلَاح، زَارِع و مَزَارِع هر سه به معنای کشاورز هستند.
- ۵- فعل «سَمَحَ» کلمه ای پر کاربرد است.
- اسْمَحَ لي: به من اجازه بده. مَسْمُوح: مُجَاز. لَوْ سَمَحْتَ: اگر اجازه می دادید.

الدَّرْسُ الثَّالِثُ عَشَرَ

اهداف کلی

- ۱- آموختن ۲۱ کلمه جدید؛
- ۲- ترجمه متنی دارای افعال ماضی متکلم؛
- ۳- آموزش مکالمه به زبان عربی؛
- ۴- آموزش معادل عربی دو جمله «من انجام دادم.» و «ما انجام دادیم.»؛
- ۵- آشنایی با فعل ماضی صیغه های فَعَلْتُ و فَعَلْنَا.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱- تعداد ۲۱ کلمه جدید این درس را معنا کند.
 - ۲- هر یک از صیغه های «فَعَلْتُ» و «فَعَلْنَا» را ترجمه کند.
 - ۳- دو فعل «انجام دادم» و «انجام دادیم» را در فارسی و عربی مقایسه کند.
 - ۴- جمله های ساده دارای «فعل ماضی متکلم وحده» را از عربی به فارسی ترجمه کند.
 - ۵- جمله های ساده دارای «فعل ماضی متکلم مع الغیر» را از عربی به فارسی ترجمه کند.
 - ۶- مکالمه ای ساده در حد کاربرد حروف و اسماء استفهام «أَيْنَ ، هَل ، لِمَاذَا ، كَيْفَ و ماذا» را انجام دهد.

تحلیل درس

این درس علاوه بر تقویت مهارت ترجمه، هم زمان هدف دیگری نیز دارد که آموزش مکالمه است. کلمات پرکاربرد در بازار در متن گنجانده شده است. پس از پایان مکالمه، چند جمله مصور برای آموزش فعل ماضی متکلم طرّاحی شده است. هرچند در متن درس نیز عملاً این هدف گنجانده شده است.

□ بدانیم □

هدف آموزشی درس در جدول زیر طراحی شده است.

هدف یادگیری معادل دو جمله فارسی « من انجام دادم » و « ما انجام دادیم » است.

أَنَا فَعَلْتُ	من انجام دادم	نَحْنُ فَعَلْنَا	ما انجام دادیم
----------------	---------------	------------------	----------------

□ فن ترجمه □

هدف بخش «فن ترجمه» در این درس این است که دانش آموز بیاموزد:

دو فعل ماضی «فَعَلْتُ» و «فَعَلْنَا» برای مذکر و مؤنث یکسان به کار می رود؛ مثال:

الْوَلَدُ: «أَنَا رَجَعْتُ». الْبِنْتُ: «أَنَا رَجَعْتُ».

الأولادُ: «نَحْنُ جَلَسْنَا». البناتُ: «نَحْنُ جَلَسْنَا».

□ التمارين □

در هر چهار تمرین، تکرار کلمات مهم دروس قبل از اهداف است. به ویژه در تمرین چهارم برخی واژه ها که در دروس قبل کمتر تکرار شده تحت پوشش قرار گرفته اند.

تمرین اول: توانایی تشخیص فعل ماضی در جمله های کوتاه و ساده و ترجمه آنها از عربی به فارسی.

تمرین دوم: توانایی ترجمه جملات دارای فعل ماضی در ضمن روان خوانی.

تمرین سوم: توانایی تشخیص فعل مناسب در جمله عربی با توجه با قرائن

تمرین چهارم: تقویت ذخیره واژگانی دانش آموز به وسیله حل جدول کلمات متقاطع دارای رمز «طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ» که سخنی از پیامبر اسلام ﷺ است.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

۱- «أَخَذَ» سه معنی دارد: گرفت، برداشت و بُرد؛ مثال:

خُذْنِي مَعَكَ: مرا با خودت ببر. خُذْ بِيَدِي: دستم را بگیر. خُذْ حَقِيبَتَكَ: کیف را بردار.

۲- «اشْتَرَى: خرید» در مقابل «باع: فروخت» است. مصدر آن «اشتراء» است که اغلب «شراء» جایگزین آن می شود.

۳- «سروال» معرب کلمه فارسی «شلوار» است.

«بَنَطْلُون» نیز به معنای «شلوار» است که معرب ایتالیایی است؛ اما از آنجا که «سروال» ریشه قرآنی دارد؛ ترجیح داده شد واژه «سروال» بیاید. البته در قرآن سَرَابِيل آمده که جمع سربال است. سورة ابراهيم آیه ۵۰: ﴿سَرَابِيلُهُمْ مِّنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ جامه هایشان از قطران (روغن تند بدبوی قابل اشتعال) است و آتش چهره هایشان را فرو پوشانده است.

۴- جمع «سوق» ، «أسواق» است؛ اما «سوق» به معنی «راندن» و «راندگی کردن» است.

کلمه سوق sooq به معنای بازار را برخی اشتباهاً سوق sawq تلفظ می کنند.

همین اشتباه در مورد حین hina و عید id نیز صورت می گیرد.

۵- کلمه «عباءة» در محاورات «عبایة» تلفظ می گردد.

- ۶- «عَلَم» و «رَايَة» مترادف هستند.
- ۷- جمع «قُستَان» ، «قُساتین» است و معرَّب فارسی است.
- ۸- جمع «قُمَیص» ، «قُمُصَان» یا «أَقْمَصَة» است.
- ۹- «مَلَابِس» و «ثِیَاب» مترادف هستند. «مَلَابِس» جمع «مَلَبَس» است.

الدَّرْسُ الرَّابِعُ عَشَرَ

اهداف کلی

- ۱ آموختن ۲۷ کلمه جدید ؛
- ۲ قرائت و ترجمه یک متن دارای افعال ماضی پر بسامد ؛
- ۳ آشنایی با آهنگ فعل ماضی در عربی ؛
- ۴ آشنایی با افعال ماضی پر کاربرد.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱- تعداد ۲۷ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی معنا کند.
 - ۲ یک متن کوتاه عربی را به فارسی ترجمه کند.
 - ۳ سه آهنگ فَعَلَ، فَعِلَ و فَعُلَ را در فعل های ماضی تشخیص دهد.
 - ۴ فعل های ماضی را در جمله تشخیص دهد.
 - ۵ جمله های ساده دارای «صیغه های چهارده گانه فعل ماضی» را از عربی به فارسی ترجمه کند.

تحلیل درس

– اکنون دیگر می توان متن های کوتاه آورد .این کار در نیمه اوّل کتاب امکان پذیر نبود .**اینک دانش آموز بیش از صد کلمه می داند و با ساختار زبان عربی آشنا شده است.** متن «الجمالات الذهبیّة» به گونه ای تنظیم شده که افعال پرکاربرد ماضی داشته باشد .فعل های به کار رفته بر مبنای پر کاربردترین فعل های زبان عربی است. دانش آموز تا اینجا با بیش از چهل فعل ماضی آشنا شده است.

– در این بخش آهنگ تلفّظ آنها را در سه گروه فَعَلَ، فَعِلَ و فَعُلَ می بیند .هدف آموزش وزن نیست؛ فقط یک زمینه سازی برای شروع بحث وزن در سال های آینده است.

– آنچه را دبیر عربی در کلاس باید کار کند « فعل ماضی ثلاثی مجرد صحیح و سالم » است و در این میان، فعل هایی مانند بَقِيَ، اشترى، قال، أعطى، رأى و كان از اهداف آموزشی نیستند.

□ فنّ ترجمه □

هر یک از دو جمله زیر را به دو صورت ماضی می توان ترجمه کرد و هردو هم درست است. هرچند شاید بهتر باشد که فعل ماضی را مضارع معنا کرد؛ اما ترجمه ماضی نیز غلط نیست. دانش آموز در سال نخست آموزش قرار دارد و پرداختن به ظرایف زبانی در این مرحله لازم نیست. همین اندازه که فراگیر بداند هر دو ترجمه درست است و داوری را در گزینش ترجمه بهتر برعهده او بگذاریم کافی است.

□ التّمارین □

تمرین اول: دانش آموز به اندازه کافی مترادف و متضاد خوانده است. اینک می تواند با چنین تمرینی مواجه گردد. از سویی از آنجا که برای دانش آموز سال اول یافتن مترادف و متضاد کاری دشوار است؛ طرّاحی تمرین ساده است. او تنها کافی است علامت مساوی یا نامساوی بین دو کلمه بگذارد. اما لازم است که در کلاس درس کلمات مترادف و متضاد ترجمه شوند تا دانش آموزان بدانند چرا کلمات، مترادف یا متضادند.

تمرین دوم:

صفت های جمله شماره ۵ را می شود صفت تفضیلی نیز معنا کرد: برتر، سودمندتر، محبوب تر، پاهای بزرگ تر

تمرین سوم: این تمرین ترکیبی از کلّ مفاهیم اصلی کتاب است و فقط در باره فعل ماضی نیست؛ بلکه هر آنچه را دانش آموز در درس قبل آموخته است، در اینجا تمرین می کند. تنها درس دوم که درباره حروف و اسماء استفهام است در این تمرین تکرار نشده است.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

- ۱ «إِذَا: هرگاه، اگر» در قرآن إِذَا به معنای هرگاه است؛ ولی در گفت و گوهای روزمره عربی إِذَا به معنای اگر است.
- ۲ بَحَثَ عَنْ ... «... را جست و جو کرد»، «دنبال ... گشت» حرف جرّ «عَنْ» در ترجمه فارسی حذف می شود.
- ۳- «حَصَدَ: درو کرد» مضارع آن به ۲ صورت صحیح است: يَحْصِدُ و يَحْصُدُ. مصدر آن نیز حَصَاد، حَصَاد و حَصْد است.
- ۴- «قَرَّبَ مِنْ: نزدیک شد به» در این فعل حرف جرّ «مِنْ» ترجمه می شود. «قَرَّبْتُ مِنْهُ» یعنی: به او نزدیک شدم.
- ۵ «هَلَكَ» و «مَاتَ» هر دو به معنای «مرد» هستند؛ اما یک فرق دارند؛ هَلَكَ یعنی مَاتَ مِيتَةً سَوَاءً. أَجَابَ: جواب داد (يُجِيبُ، إِجَابَةً) أَجَابَ سَوَالَهُ. عَنْ سَوَالِهِ و إِلَى سَوَالِهِ: به پرسش او پاسخ گفت.

اهداف کلی

- ۱ آموختن ۲۰ کلمه جدید؛
- ۲ ماضی منفی؛
- ۳ آموزش مکالمه عربی؛
- ۴ دوره ای بر فعل ماضی.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱ تعداد ۲۰ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی معنا کند.
- ۲ فعل ماضی را با حرف «ما» منفی کند.
- ۳ فعل های ماضی را در جمله تشخیص دهد.
- ۴ جمله های ساده دارای «صیغه های چهارده گانه فعل ماضی» را از عربی به فارسی ترجمه کند.
- ۵ در حد آموخته های این درس، به عربی تکلم کند.

تحلیل درس

آغاز درس مکالمه ای تلفنی در مرز مهران در استان ایلام است. هدف آموزشی این متن تقویت مهارت سخن گفتن است.

□ بدانیم □

منفی کردن فعل ماضی با حرف «ما» انجام می شود.
فهم این مطلب برای دانش آموز دشوار نیست؛ زیرا هیچ تغییری در فعل ماضی پیش نمی آید.

□ التَّمَارِينُ □

تمرین اول: ترجمه جمله های دارای فعل ماضی که سه جمله نخست آیات شریفه کلام الله مجید است. هدف آموزشی، ترجمه جمله های دارای فعل ماضی است. هرچند جمله «صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقٌ سِرٌّ» فعل ماضی ندارد؛ ولی به لحاظ ارزشی دارای پیام است.

تمرین دوم: این تمرین نخستین بار است در کتاب طُرَاحی شده است. تمرین جور کردنی همیشه مورد علاقه دانش آموزان بوده است؛ زیرا تمرینی ساده و لذت بخش است. حلّ این تمرین باید همراه با ترجمه آن باشد.

الف	ب
الْفُسْتَانُ	مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ
الْعِلْمُ	كَنْزٌ
الدُّنْيَا	مِنْ مَلَابِسِ النِّسَاءِ
الصَّلَاةُ	آفَةُ الْعِلْمِ
النِّسْيَانُ	مِفْتَاحُ الْعِلْمِ
السَّوَالُ	عَمُودُ الدِّينِ

تمرین سوم: دوره ای است بر درس ۹ و ۱۰ (ضمیرهای منفصل و متصل) و درس ۱۱ تا ۱۵ (فعل ماضی) همراه با تکرار برخی واژگان پرکاربرد در جملات.

– هدف آموزشی این تمرین تقویت مهارت خواندن و شنیدن و ترجمه عربی به فارسی است.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

۱- آلهة: جمع إله است. در رسم الخطّ اولیه قرآن حروف کشیده واو و الف و یاء نمایش داده می شد. بعدها این سه حرف افزوده شد. برخی کلمات بنابر معروفیت با همان رسم الخطّ قدیمی نوشته می شوند و حرف الف در آن ها نوشته نمی شود؛ مانند: هذا، رحمن، إله، ذلك

۲- بَقِيَ: ماند. به معنای «جاماند» نیز می باشد.

أَحَدُ الْحَاجَّاتِ بَقِيَ فِي أَحَدٍ. یکی از حاجی ها در احد جا مانده است.

۳- حَدُودُ جَمْعِ حَدٍّ است. هرچند جمع است ولی می شود آن را «مرز» ترجمه کرد.

۴- لَبَسَ، يَلْبَسُ، لُبَسًا التَّوْبُ: جامه را پوشید.

(امکان دارد با این فعل اشتباه شود: لَبَسَ، يَلْبَسُ، لُبَسًا عَلَيْهِ الأَمْرُ: کار را بر او درهم و برهم و با مشتبه کردنش به چیز دیگری پوشانیده

ساخت). ﴿لَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ حق را با باطل درهم میامیزید. بقره ۴۲

۵- «حَفِظَ» فعل ماضی و به معنای «حفظ کرد» است. گاهی فعل ماضی و مضارع معنای دعا دارد؛ مثال:

اللَّهُ يَحْفَظُكَ! حَفِظَكَ اللَّهُ! خدا شما را حفظ کند!

حرف نفی «ما» فَقَطْ بر سر ماضی می آید؛ بر سر مضارع نیز می آید؛ مثال: ﴿مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾

۶- از آنجا که زیر حرف سین در «نَسِي» کسره وجود دارد؛ برخی آن را اشتباه تلفظ می کنند. در «هِيَ» و کلمات مشابه نیز گاهی چنین

چیزی رخ می دهد. علت این اشتباه این است که در زبان فارسی اگر زیر حرفی کسره باشد و بعد از آن یاء کشیده بیاید؛ آن کسره،

تلفظ می گردد ولی در عربی چنین نیست. ضمناً کلمه «نَسِي» علاوه بر معنای «فراموش کرد» به معنای «جا گذاشت» نیز می باشد؛

مثال: نَسِيتُ حَقِيبَتِي فِي الطَّائِرَةِ. کیفم را در هواپیما جا گذاشتم.

۷- «وَقَعَ» و «سَقَطَ» مترادف هستند.

الدَّرْسُ السَّادِسُ عَشَرَ

اهداف کلی

۱- آموختن ۲۸ کلمه جدید؛

۲ روان خوانی یک متن به زبان عربی؛

۳ آموزش نام روزهای هفته و نام چهار فصل؛

۴ آموزش نام رنگ ها.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱- تعداد ۲۸ کلمه جدید این درس را معنا کند.
 - ۲ متن درس را صحیح و روان قرائت کند.
 - ۳ متن درس را به فارسی ترجمه کند.
 - ۴ به سؤالات درک و فهم متن پاسخ کوتاه بدهد.
 - ۵ روزهای هفته را به زبان عربی به ترتیب از حفظ بگوید.
 - ۶ چهار فصل سال را به ترتیب از حفظ بگوید.
 - ۷ شش رنگ اصلی بر وزن أَفْعَل را به زبان عربی از حفظ بگوید.

تحلیل درس

از درس ۹ تا ۲۰ متن های زیبایی طراحی شده است. این کار در دروس نخستین، امکان پذیر نبود برای عربی سال دوم متوسطه کار تألیف آسان تر می شود؛ زیرا در سال دوم دانش آموز پیش زمینه های بسیاری دارد. کلمات بسیاری را در ذخیره واژگانی خود از حفظ دارد و با ساختارهای بسیاری آشنا شده است.

هدف آموزشی درس ۱۶ آن است که دانش آموز بتواند نام روزهای هفته را به زبان عربی و به ترتیب از حفظ بگوید.

همچنین نام چهار فصل سال را مانند روزهای هفته از حفظ بگوید.

در پایان شش رنگ اصلی بر وزن أَفْعَل را از بر کند.

روان خوانی مانند همیشه از اهداف اصلی تمامی دروس کتاب است و در اینجا بهتر از جاهای دیگر کتاب خودنمایی می کند.

□ بدانیم □

هیچ نیازی نیست او بداند کلمات بر وزن فَعْلَاء مؤنث هستند. همین که بداند گاهی اُسُودَ به صورت سَوْداء درمی آید کافی است.

□ التَّمارین □

تمرین اول: در جای خالی گزینه مناسب بنویسید.

هدف آموزشی این تمرین آشنایی با نام روزها و فصل ها در قالب جملاتی جدید است.

تمرین دوم: هدف این تمرین مرور بر نام رنگ ها و ذکر حدیثی از حضرت علی است که کلمات الیوم و غداً در آن به کار رفته است. **کلمات الیوم غداً، أمس و نام روزهای هفته واژه های کلیدی این تمرین هستند.**

آنجا که به ضرورت توقّف به هنگام مشاهده چراغ قرمز اشاره شده است و نشانه عقل برشمرده شده است به احترام قوانین راهنمایی و رانندگی در تمرین طراحی شده است.

تمرین سوم: اهمیت متضاد و مترادف در آموزش زبان بر کسی پوشیده نیست. مانند موارد مشابه باز هم این تمرین ساده طراحی شده است تا اصل تسهیل در آموزش و ارزشیابی اجرا گردد.

انتظار می رود معلمان عربی در طراحی سؤالات امتحانی شیوه های مشابه کتاب را پیاده کنند.

تمرین چهارم: این تمرین از بهترین تمرینات کتاب در بخش آموزش و ارزشیابی فعل ماضی هستند. امتیاز این تمرین این است که هم آسان است؛ زیرا الگو و مثال دارد و هم در یادگیری موفق است. این شیوه تمرین را در امتحانات نیز می توان آورد.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

با نام دیگر رنگ ها آشنا شوید:

بَنْفَسَجِيّ: بنفش، كُحْلِيّ: سُرمه ای، بُنْیّ: قهوه ای، وَرْدِيّ: صورتی، رَمَادِيّ: خاکستری، رَصَاصِيّ: نوک مدادی، أَحْمَر غامِق: زرشکی، لَازَوَرْدِيّ: لاجوردی، أَرْجَوَانِيّ: ارغوانی، لَوْن قَاتِم یا لَوْن غامِق: رنگ تیره، لَوْن فاتِح: رنگ روشن، حُمُصِيّ: کرم(نخودی)

الدَّرْسُ السَّابِعَ عَشَرَ

اهداف کلی

۱- آموختن ۱۹ کلمه جدید؛

۲ روان خوانی یک متن به زبان عربی؛

۳ دوره ای بر آموخته های پیشین.

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:

۱- تعداد ۱۹ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی معنا کند؛

۲- کاربرد حدیث «زینَةُ الْبَاطِنِ خَيْرٌ مِنْ زِينَةِ الظَّاهِرِ» را در زندگی تشخیص دهد و به این حدیث در جایگاه مناسب استشهدا کند؛

۳ پیام آموزشی درس را بفهمد و بازگو کند.

تحلیل درس

داستان «زینَةُ الْبَاطِنِ» با الهام از حدیث حضرت علی(ع) درس ارزشمندی را به دانش آموز می دهد. داستان تخیلی «سنگ ماهی مهربان» در زندگی روزمره ما بارها اتفاق می افتد. پیام درس ارزش بالایی دارد. علاوه بر اینکه دانش آموز متنی را می خواند یک درس زندگی نیز می آموزد که زینت باطن از زینت ظاهر بهتر است. چه بسا افرادی که ظاهر و باطنشان فرق دارد. گزینش متن بر اساس نظر خواهی از دانش آموزان و سرگروه های آموزشی صورت گرفته است. متن داستان از نظر بسیاری از کارشناسان، متنی مناسب تشخیص داده شد.

در پایان می توان پیام درس را از دانش آموزان پرسید و از آنان خواست که اگر بیت یا ضرب المثلی در باره پیام درس به یاد دارند بگویند و یا تحقیق کنند و برای جلسه بعد بیاورند.

□ التمارین □

تمرین اول: (درک مطلب) با توجه به متن درس جمله های درست و نادرست را معلوم کنید.

تمرین دوم: (درک مطلب): تقویت قدرت درک مطلب دانش آموز است. یک هدف مهم کتاب درسی چنین تمریناتی است و در سال های آینده سؤال های درک مطلب به همین شیوه طراحی می گردند. **هدف این تمرین تقویت مهارت دانش آموز در متن خوانی و پاسخ به پرسش هاست.** معلمان گرامی به پاسخ کوتاه بسنده کنند و در ارزشیابی های شفاهی و کتبی نیز به همین منوال عمل کنند.

تمرین سوم: هدف آموزشی تقویت آموخته های دانش آموز در شناخت فعل ماضی است.

تمرین چهارم: هدف تقویت روحیه پژوهش در دانش آموز است. معلم می تواند بنابر تشخیص خود این کار را به صورت فردی یا گروهی از دانش آموزان درخواست کند.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

۱- أَحَد: چند معنا دارد. یک، یکتا، یکی از، بی مانند.

جمع آن آحاد است. اصل آن وَحْد بوده است که واو به همزه بدل شده است.

گاهی بر مؤنث نیز دلالت دارد. ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ﴾ خطاب به زنان پیامبر اسلام ﷺ مانند کسی از زنان نیستید.

مؤنث آن إِحْدَى است. إِحْدَى وَعَشْرُونَ. إِحْدَى عَشْرَةَ

۲- سَمَك: اسم جنس و به معنای ماهی و واحد آن سَمَكَة است. جمع سَمَك أسماك است و جمع سَمَكَة سَمَكَات. جمع سَمَك به صورت سَمَاك و سَمُوك نیز درست است. اما أسماك معروف تر و رایج است.

۳- حرف نفی «ما» بر سر مضارع نیز می آید؛ مانند این آیات قرآن:

﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ نجم ۳ ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ یاسین ۶۹

﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ انعام ۴۸

۴- حرف «ف» چند معنا دارد:

حرف عطف است برای ترتیب متصل: ﴿خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ تو را آفرید و راست و بی عیب کرد.

ترتیب ذکری است. ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي﴾

و نوح پروردگارش را ندا داد و گفت: پروردگارا پسر من از خانواده من است.

الدَّرْسُ الثَّامِنَ عَشَرَ

اهداف کلی

۱- آموختن ۱۹ کلمه جدید؛

۲ روان خوانی یک متن به زبان عربی؛

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:

۱- تعداد ۱۹ کلمه جدید این درس را از عربی به فارسی معنا کند.

۲ فعل های ماضی را به زبان فارسی ترجمه کند.

۳ کاربرد حدیث «رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً عَمِلَ عَمَلًا فَأَتَقَنَهُ!» را در زندگی تشخیص دهد و به این حدیث در جایگاه مناسب استشهاد کند.

۴ پیام آموزشی درس را بفهمد و بازگو کند.

تحلیل درس

داستان «الإِخْلَاصُ فِي الْعَمَلِ» با الهام از حدیث رسول الله ﷺ پیام ارزشمندی را به دانش آموز انتقال می دهد.

«رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً عَمِلَ عَمَلًا فَأَتَقَنَهُ!»

در این درس نیز بخش «بدانیم» و «فن ترجمه» وجود ندارد؛ زیرا نزدیک پایان کتاب است و قصد مؤلفین این است که در هفته های پایانی سال مبحث جدیدی تدریس نشود. هدف فقط متن خوانی و دوره مباحث مهم کتاب است.

□ التمارين □

تمرین اول: با توجه به متن درس جمله های درست و نادرست را معلوم کنید.

هدف آموزشی این تمرین، تقویت درک مطلب است.

تمرین دوم: هدف آموزشی این تمرین یادآوری آموخته های پیشین در درس دوم و سوم است.

تمرین سوم: هدف آموزشی دوره آموخته های پیشین دانش آموز درباره فعل ماضی است.

همچنین پرکاربردترین فعل های ماضی که تاکنون در کتاب آمده است یک بار دیگر دوره می شود.

تمرین چهارم: هدف این تمرین کاربرد و دوره کلمات استفهامی است.

دانش افزایی برای دبیر(نه برای دانش آموز)

- ۱- أُعْطِيَ (داد، بخشید) يُعْطِي، إعطاء، فعل امر آن أُعْطِ است. إعطاء، إيتاء، مَنَح و هَبَة مترادف هستند. أُعْطِيَ در گویش های عامیانه و گاهی در فصیح به صَوْرَتِ أَنْطَى به کار می رود. (أَنْطَيْنَاكَ=أَعْطَيْنَاكَ)
- ۲- سَنَة و عام مترادف هستند. جمع سَنَة علاوه بر سَنَوَات به صَوْرَتِ سِنِينَ (سَنَوْنَ) نیز درست است.
- ۳- لَمَّا، عِنْدَمَا و حِينَما مترادف هستند. (البته اگر «لَمَّا» با فعل ماضی بیاید)
- ۴- «جَيِّدًا» به معنای «خوب» است. در گویش حجازی «کویس» معادل جَيِّدًا است.
- ۵- «رَأَى» و «شَاهَدَ» مترادف هستند. در گویش حجازی «شاف» به همین معناست. مضارع «رَأَى» می شود: «يَرَى».
- ۶- «لَيْسَ» به معنای «نیست» مضارع ندارد. در گویش حجازی «مو» معادل آن است. لَيْسَ مَوْجُودًا. ← مو موجود.

الدَّرْسُ التَّاسِعُ عَشَرَ

اهداف کلی

- ۱- روان خوانی چند متن کوتاه به زبان عربی؛
- ۲ یادآوری پاره ای از واژه هایی که تاکنون دانش آموز آموخته است؛
- ۳ ایجاد علاقه مندی به زبان عربی با طرح ابتسامه و آوردن لبخند بر چهره دانش آموزان با قرائت یک متن مفرح.

اهداف رفتاری

دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:

- ۱- متن درس را روان و صحیح بخواند.

۲ به سؤالات درک و فهم از متن پاسخ دهد.

۳ با استفاده از کلماتی که تاکنون یاد گرفته است؛ چند متن کوتاه عربی را به فارسی ترجمه کند.

۴ با استفاده از مطالبی که تاکنون در دو بخش «بدانیم» و «فن ترجمه» خوانده است تمرینات دوره ای را حل کند.

۵ به مکالمه عربی علاقه مند شود.

تحلیل درس

از آنجا که این درس آخرین درس است؛ یک ابتهسامه به مصداق (خَتَامُهُ مِسْكٌ) زینت بخش درس نوزدهم شده است. یکی از شیوه های آموزش زبان استفاده از داستان کوتاه است. در این میان لطیفه نقش مهمی دارد؛ زیرا به دلیل فکاهی بودن؛ خواننده کنجکاو می شود تا معنای جمله ها را بفهمد.

در این داستان، در اصل جمله باید چنین باشد: پسر به مادرش می گوید: نه مادر، او باید سؤال کند تا یاد بگیرد. «لا؛ یا اُمّی دَعِیْه یَسْأَلُ حَتّٰی یَتَعَلَّمَ». اما جمله مذکور فعل امر معتلّ مثال و مضارع مجزوم و منصوب دارد؛ لذا جمله بندی مناسب ساختاری که دانش آموز با آن آشناست؛ تغییر کرده است. به جاست که اگر دانش آموز یا دانش آموزانی متوجه موضوع ابتهسامه نشدند؛ برای آنها به زبان ساده تر توضیح دهد.

لطیفه گفتن زمان و مکان مناسب می خواهد و گوینده آن نیز باید در آن لحظه خندان باشد.

دلیل انتخاب ابتهسامات در دو درس پایانی کتاب پیشنهاد دبیران بوده است. بسیاری از ابتهساماتی که مؤلفان می خواستند در کتاب استفاده کنند؛ از نظر واژگانی یا ساختاری قابلیت طرح در کتاب نداشتند.

□ التّمارین □

تمرین اول: هدف تقویت مهارت ترجمه دانش آموز است.

تمرین دوم و سوم: هدف تقویت مهارت شناخت واژگان است.

تمرین چهارم: هدف تقویت آموخته های دانش آموز در نیمه دوم کتاب است.

تمرین پنجم: هدف تقویت مهارت مکالمه در دانش آموز است.

تمرین ششم: هدف تقویت آموخته های دانش آموز در کل کتاب است. **درجه دشواری این تمرین بالاست؛** زیرا برای حل آن باید همه کتاب را آموخته باشد.

صفحه ۷۷

این صفحه برای استفاده شدن از صفحه خالی، به کتاب افزوده شده است.

اهداف کلی

- ۱- روان خوانی چند متن کوتاه به زبان عربی؛
- ۲ یادآوری پاره ای از واژه هایی که تاکنون دانش آموز آموخته است؛
- ۳ ایجاد علاقه به زبان عربی با طرح ابتسامات و آوردن لبخند بر چهره دانش آموزان با قرائت چند متن مفرح.

اهداف رفتاری

- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند:
- ۱ متن را صحیح و روان بخواند.
 - ۲ به سؤالات درک و فهم از متن پاسخ دهد.
 - ۳ با استفاده از کلماتی که تاکنون یاد گرفته است؛ چند متن کوتاه عربی را به فارسی ترجمه کند.
 - ۴ با استفاده از مطالبی که تاکنون در دو بخش «بدانیم» و «فن ترجمه» خوانده است؛ تمرینات دوره ای را حل کند.
 - ۵ به مکالمه عربی علاقه مند شود.

تحلیل درس

سه لطیفه ساده و کوتاه پایان بخش کتاب درسی است.

□ التمارین □

تمرین اول: هدف تقویت مهارت ترجمه دانش آموز است.

تمرین دوم و سوم: هدف تقویت مهارت شناخت واژگان است.

تمرین چهارم: هدف تقویت آموخته های دانش آموز در نیمه دوم کتاب است.

تمرین پنجم: هدف تقویت مهارت مکالمه در دانش آموز است.

جدول خلاصه درس ۱۲ تا ۱۶ با نگاهی کوتاه به زبان عربی است. کل مطالبی که در فصل چهارم آموخته شده در یک جدول نمایش داده شده است. جدول به اندازه کافی رسا و گویا است. این جدول برای مطالعه دانش آموز است. هدف این نیست که مانند روش های کلیشه ای و سنتی حفظ شود.

جدول خلاصه درس ۱۲ تا ۱۶ با نگاهی کوتاه به زبان عربی است. کل مطالبی که در فصل چهارم آموخته شده در یک جدول نمایش داده شده است. جدول به اندازه کافی رسا و گویا است. این جدول برای مطالعه دانش آموز است. هدف این نیست که مانند روش های کلیشه ای و سنتی حفظ شود.

هدف این است که آنچه را دانش آموز تاکنون خوانده است یک جا ملاحظه کند.

انتظار می رود دبیر این جدول را برای دانش آموز توضیح دهد؛ اما در ارزشیابی کتبی و شفاهی سؤالی از آن طرح نشود.

درس اول:

- **سعدی:** ابومحمد مُصلح‌الدین بن عبدالله نامور به سعدی شیرازی و مشرف‌الدین (۵۸۵ یا ۶۰۶ - ۶۹۱ هجری قمری، برابر با: ۵۶۸ یا ۵۸۸ - ۶۷۱ هجری شمسی) شاعر و نویسنده‌ی پارسی‌گوی ایرانی است. آوازه‌ی او بیشتر به خاطر نظم و نثر آهنگین، گیرا و قوی اوست. جایگاهش نزد اهل ادب تا بدان‌جاست که به وی لقب استاد سخن و شیخ اجل داده‌اند. آثار معروفش کتاب *گلستان* در نثر و *بوستان* در بحر متقارب و نیز غزلیات وی است.

- **پروین اعتصامی** (زاده ۲۵ اسفند ۱۲۸۵ مطابق ۱۷ مارس ۱۹۰۷ در تبریز، درگذشت ۱۵ فروردین ۱۳۲۰ مطابق ۴ آوریل ۱۹۴۱) فرزند یوسف اعتصامی (اعتصام‌الملک آشتیانی) فرزند میرزا ابراهیم آشتیانی فرزند ملا حسن فرزند ملا عبدالله فرزند ملا محمد فرزند ملا عبدالعظیم آشتیانی می‌باشد. مادرش اختر فتوحی (درگذشته ۱۳۵۲) فرزند میرزا عبدالحسین ملقب به مُقدّم العِدّالَه و متخلص به "شوری" از واپسین شاعران دوره قاجار، اهل تبریز و آذربایجانی بود. وی تنها دختر خانواده بود و چهار برادر داشت. نام اصلی او "رخشنده" است.

یوسف اعتصامی، پدر پروین نویسنده و مترجم بود. وی در آن زمان ماهنامه ادبی «بهار» را منتشر می‌کرد. او در سال ۱۲۹۱ به همراه خانواده‌اش از تبریز به تهران مهاجرت کرد؛ به همین خاطر پروین از کودکی با مشروطه‌خواهان و چهره‌های فرهنگی آشنا شد و ادبیات را در کنار پدر و از استادانی چون دهخدا و ملک‌الشعراى بهار آموخت. در دوران کودکی، زبان‌های فارسی و عربی را زیر نظر معلمان خصوصی در منزل آموخت. وی به مدرسه

آمریکایی IRAN BETHEL (ایران کلیسا) می رفت و در سال ۱۳۰۳ تحصیلاتش را در آنجا به اتمام رسانید. سپس مدتی در همان مدرسه به تدریس زبان و ادبیات انگلیسی پرداخت.

پروین اعتصامی عاقبت در تاریخ ۱۵ فروردین ۱۳۲۰ در سن ۳۵ سالگی بر اثر ابتلا به بیماری حصبه در تهران درگذشت و در حرم فاطمه معصومه در قم در مقبره خانوادگی به خاک سپرده شد.

- **مجید سمیعی** (متولد ۲۹ خرداد ۱۳۱۶ در رشت) پزشک و جراح مغز و اعصاب سرشناس ایرانی است. او در حال حاضر ریاست فدراسیون جهانی انجمن جراحان اعصاب، و ریاست بیمارستان علوم عصبی هانوفر در آلمان را بر عهده دارد که خود بنیانگذار آن بوده است. وی در زمینه تورم مغز و ترمیم و بازسازی جراحی دستگاه عصبی محیطی مطالعات مهمی انجام داده است. ایشان در دهه ۱۹۹۰ اقدام به تأسیس یک مرکز بین المللی علوم نمود. این مرکز در شهر هانوفر آلمان واقع است و ریاست آن را مجید سمیعی بر عهده دارد. سمیعی شاگردان زیادی تربیت کرده است که در کشورهای مختلف جهان به فعالیت در زمینه جراحی مغز و اعصاب مشغول هستند و هر ساله کنفرانسی را به افتخار ایشان در یکی از کشورها برگزار می کنند. ایشان در حال حاضر نیز بسیار فعال بوده، عمل های جراحی سنگین در قاعده مغز را انجام می دهد و در اغلب کنگره های جراحی مغز و اعصاب جهان به عنوان سخنران مدعو شرکت می کند. مجید سمیعی به کشور خود ایران عشق می ورزد و تلاش زیادی برای ارتقای جراحی مغز و اعصاب ایران انجام می دهد. سمیعی در ۱۰ مهر ۱۳۹۰ به دریافت عنوان استاد افتخاری دانشگاه تهران نائل شد.

- **آذر آندامی** (متولد ۱۳۰۵ درگذشت ۱۳۶۳) پزشک و باکتری شناس ایرانی و از پژوهشگران انستیتو پاستور ایران بود. به سبب خدمات علمی و انسانی او یکی از حفره های سیاره ناهید، به نام وی «آندامی» نامگذاری شده است. وی در سال ۱۳۰۵ در محله ساغریسازان رشت زاده شد. فرزند چهارم و تنها دختر خانواده بود. در سال ۱۳۲۵ به استخدام وزارت فرهنگ در آمد و معلّم شد. در سال ۱۳۳۷ موفق به دریافت گواهینامه دکترای پزشکی گردید و بلافاصله به گذراندن دوره تخصصی زنان و زایمان مشغول شد. پس از پایان دوره به وزارت بهداشتی آن زمان منتقل شد و در نهایت به کار در انستیتو پاستور پرداخت.

او پس از مدّتی با استفاده از بورس تحصیلی انستیتو پاستور به پاریس رفت و در سال ۱۳۴۶ موفق به اخذ گواهینامه باکتریولوژی گردید. در سال ۱۳۵۳ موفق به دریافت دانشنامه تخصصی علوم آزمایشگاهی بالینی شد. در سال ۱۳۵۷ بازنشسته شد. چندین بار به کشورهای فرانسه و بلژیک سفر کرد و حاصل این سفرها مقالات علمی بود که در مجلّت معتبره چاپ رسید. پس از بازنشستگی چون خانه نشینی رانمی پسندید به بیمارستان باهر رفت و ریاست آزمایشگاه تشخیص طبّی آنجا را بر عهده گرفت. پس از مدّتی در مطبّ همسرش، به کار مداوای بیماری های زنان و زایمان مشغول شد. یک روز در مطب در حین معاینه بیمار، درگذشت.

در سال ۱۹۹۲، اتحادیه بین المللی ستاره شناسی (IAU) فرهای به قطر ۳۰ کیلومتر را در جنوب سیاره زهره به نام اندامی نامگذاری کرد. آذر اندامی تنها زن ایرانی بود که نامش به این شورا فرستاده شد. او بانویی فداکار و میهن دوست بود.

درس دوم ص ۷

تصویر سوم بهداد سلیمی و سجاد انوشیروانی دو قهرمان وزنه برداری کشورمان هستند که در المپیک ۲۰۱۲ لندن، به ترتیب مدال طلای و نقره گرفتند

درس ۳ ص ۱۰

دو تصویر از دو تیم ورزشی: تیم ملی فوتبال ایران که در خرداد ۱۳۹۲ با پیروزی در برابر کره جنوبی موجب شادایران به جام جهانی ۲۰۱۴ برزیل راه یابد و تیم والیبال دختران

<http://payamenasim.mihanblog.com>

خدیجه آزادپور (زاده در اصفهان) ووشوکار ایرانی است که مدال طلای قهرمانی جهان و بازی‌های آسیایی را کسب کرده‌است. وی در قهرمانی جهان ۲۰۰۹ تورنتو اولین زن ایرانی قهرمان جهان ووشو و در بازی‌های آسیایی ۲۰۱۰ گوانگژو اولین زن ایرانی شد که پس از انقلاب ۱۳۵۷ در بازی‌های آسیایی به مدال طلا می‌رسید.

– نویسنده «کتاب دا» سیده زهرا حسینی است. دا نام کتاب روایت خاطرات سیده زهرا حسینی است که درباره جنگ ایران و عراق و به کوشش سیده اعظم حسینی نوشته شده و انتشارات سوره مهر آن را چاپ کرده است. ایشان اهل روستای بردی پهل در استان ایلام است. این کتاب خاطرات دوره جنگ را بسیار زیبا ترسیم کرده است. این کتاب در سال ۱۳۸۷ منتشر شد و تاکنون به سه زبان انگلیسی، اردو و ترکی استانبولی ترجمه شده است.

دا، در زبان کردی و لری به معنای مادر است و زهرا حسینی با برگزیدن این نام تلاش کرده تا به موضوع پایداری مادران ایرانی در طول دفاع مقدس بپردازد. این کتاب با هفتاد چاپ در کمتر از ۶ ماه رکورد تازه‌های را در زمینه نشر کتاب در ایران ثبت کرد. همچنین در کمتر از ۶ ماه بیش از پنجاه هزار نسخه از کتاب به فروش رفت. در بیست و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران این کتاب به چاپ یکصد و سی و هفتم رسید.

کتاب، خاطرات دو شهر بصره و خرمشهر است و سال‌های محاصره خرمشهر توسط نیروهای عراقی بخش اصلی کتاب را تشکیل می‌دهد. حسینی در آن زمان دختر هفده ساله‌ای بوده و گوشه‌ای از تاریخ جنگ را بازگو می‌کند که غالباً به اشغال و فتح خرمشهر مربوط است.

- **تصویر دیگر مربوط به «حکیم عمر خیام نیشابوری»** است. او زاده ۲۸ اردیبهشت ۴۲۷ خورشیدی در نیشابور است. فیلسوف، ریاضی دان، ستاره شناس و رباعی سرای ایرانی در دوره سلجوقی است آوازه وی بیشتر به واسطه نگارش رباعیاتش است که شهرت جهانی دارد. افزون بر آنکه رباعیات خیام را به اغلب زبان های زنده ترجمه نموده اند، ادوارد فیتزجرالد رباعیات او را به زبان انگلیسی ترجمه کرده است که مایه شهرت بیشتر وی در مغرب زمین گردیده است. یکی از برجسته ترین کارهای وی را می توان اصلاح گاه شماری ایران در زمان وزارت خواجه نظام الملک، که در دوره سلطنت ملک شاه سلجوقی (۴۲۶ ۴۹۰ هجری قمری) بود، دانست. وی در ریاضیات، علوم ادبی، دینی و تاریخی استاد بود.
- **تصویر سوم تصویری خیالی از بانویی ایرانی** در جنگ با سپاه اسکندر مقدونی است. این تصویر در کنار تصویر کتاب داستانگردآوری و توانایی بانوان ایرانی در طول تاریخ چند هزار ساله ایران است.
- **تصویر دیگر مربوط به آرامگاه مولوی شاعر گرانقدر ایرانی است.** جلالالدین محمد بلخی معروف به مولوی زاده ۶۰۴، بلخ است. از معروف ترین شاعران ایرانی است که شهرت جهانی دارد و مثنوی او از پر فروش ترین کتاب های جهان است. آرامگاه او در شهر قونیه ترکیه است.

درس ۹ ص ۳۸ و ۳۹

- ۱- **آلینوش طریان**، (متولد ۱۲۹۹ در تهران درگذشته ۱۳۸۹ در تهران) از پدر و مادری تحصیل کرده از ارمنی های ایران. فیزیکدان ایرانی بود که به مادر نجوم و بانوی اختر فیزیک ایران ملقب گردیده است.
- آلینوش طریان به دانشگاه سوربن رفت و دکترا گرفت. با وجود پیشنهاد استادی در دانشگاه سوربن، دکتر طریان با هدف خدمت به کشورش به ایران بازگشت و در دانشگاه تهران به عنوان دانشیار ترمودینامیک منصوب شد.
- او در سال ۱۳۳۸ برای شرکت در بورسیه دولتی آلمان غربی در مطالعه رصدخانه خورشیدی انتخاب شد و پس از چهار ماه مطالعه به ایران بازگشت و در سال ۱۳۴۵ نقش عمده ای را در بنیانگذاری نخستین رصدخانه فیزیک خورشیدی در ایران ایفا

کرد. خانم دکتر طریان در سال ۱۳۴۳ به مقام استادی در دانشگاه تهران رسید و نخستین شخصی بود که درس فیزیک ستاره ها (اخترفیزیک) را در ایران تدریس کرد. وی به زبان های فارسی، ارمنی و فرانسه تسلط داشته و با ترکی و انگلیسی آشنایی داشت. آئینوش طریان بعد از ۳۰ سال تدریس، در سال ۱۳۸۵ به درخواست خویش بازنشسته شد. آئینوش طریان هرگز ازدواج نکرد و منزل خود را وقف ارامنه جلفا و دانشجویانی که محل اسکان مناسبی ندارند نمود و در اواخر عمر در آسایشگاه سالمندان زندگی می کرد. طریان در تاریخ ۱۵ اسفند ماه ۱۳۸۹ به علت کهنسنت سن در تهران درگذشت.

۲- دکتر سعید کاظمی آشتیانی: زنده یاد دکتر سعید کاظمی آشتیانی، در نخستین روز از فروردین ماه ۱۳۴۰ در تهران به دنیا آمد. آثار نبوغ از همان سنین نوجوانی و جوانی در وی قابل مشاهده بود. به طوری که در سال ۱۳۵۸ در همان سن ۱۸ سالگی هم زمان با ورود به دانشگاه، در هنرستان پیام امید به تدریس ادبیات و بینش اسلامی می پرداخت.

سال ۱۳۵۸ در رشته فیزیوتراپی دانشگاه علوم پزشکی ایران پذیرفته شد. تعطیلی دانشگاه ها به علت انقلاب فرهنگی و حضور وی در جبهه های نبرد طی آن سال ها باعث شد پس از ۱۱ سال سرانجام در سال ۱۳۶۹ با اخذ مدرک کارشناسی ارشد رشته فیزیوتراپی از دانشکده علوم توانبخشی فارغ التحصیل گردد. در سال ۱۳۶۱ با همکاری دو تن از همکارانش جهاد گروه پزشکی را در دانشگاه علوم پزشکی ایران تأسیس کرد. این گروه هسته اولیه جهاد دانشگاهی علوم پزشکی ایران بود که در سال ۱۳۶۵ شکل گرفت و دکتر کاظمی تا سال ۱۳۷۰ عهده دار مسئولیت بخش طرح ها و تحقیقات آن بود. از سال ۱۳۷۱ با تغییرات ساختار مدیریتی جهاد دانشگاهی به سمت ریاست جهاد دانشگاهی واحد علوم پزشکی ایران منصوب شد که این مسئولیت تا پایان دوره حیاتش بر عهده وی بود. در طی این سال ها مراکز درمانی بسیاری تأسیس و گروه های مختلف پژوهشی را راه اندازی کرد که در آن میان پژوهشکده رویان جهاد دانشگاهی یکی از مهم ترین این مراکز بود. پژوهشکده رویان جهاد دانشگاهی خرداد ماه ۱۳۷۰ با مدیریت دکتر کاظمی رسماً فعالیت خود را آغاز کرد و تاکنون هزاران زوج نابارور با بهره مندی از خدمات این مرکز پیشرفته درمان ناباروری صاحب فرزند شده اند. دکتر کاظمی در همین دهه و هم زمان با مدیریت جهاد دانشگاهی علوم پزشکی ایران و پژوهشکده رویان در دانشگاه تربیت مدرس به ادامه تحصیل در رشته علوم تشریح با گرایش جنین شناسی پرداخت و در سال ۱۳۷۶ با رتبه ممتاز موفق به اخذ درجه دکتری شد. توانمندی او سبب شد تا در دوران زندگی کوتاهش در دو حوزه مدیریتش موفقیت های چشمگیری همچون گسترش روش های پیشرفته درمان ناباروری، تولید و تکثیر و انجماد سلول های بنیادی جنینی و همانند سازی (کلونینگ) حیوانات را رقم بزند.

سعید کاظمی آشتیانی، رئیس پیشین پژوهشکده رویان و جهاد دانشگاهی دانشگاه علوم پزشکی ایران. وی دکترای تخصصی جنین شناسی از دانشگاه تربیت مدرس داشت و پس از تشکیل پژوهشکده رویان، در رشد طب تولید مثل، فناوری سلول های بنیادی و همانند سازی در کشور نقش بسزایی داشت. کاظمی آشتیانی در زمینه علمی و مدیریتی موفقیت های زیادی را برای خود و کشور موجب شد.

او مؤسس پژوهشکده رویان جهاد دانشگاهی به سال ۱۳۷۰ بود.

کاظمی آشتیانی علاوه بر ریاست پژوهشکده رویان و جهاد دانشگاهی واحد علوم پزشکی ایران، همزمان حضوری توانمند در فعالیت های علمی داشت. چاپ دهها مقاله در مجلات علمی داخلی و بین المللی، انجام چندین طرح تحقیقاتی ملی و تألیف کتاب از جمله کارهای وی بود.

وی در ۱۴ دی ۱۳۸۴ در سن ۴۴ سالگی بر اثر سکته قلبی درگذشت.

۳- افسانه شعبان نژاد شاعر و نویسنده معاصر کتاب های کودک و نوجوان

۴- استاد شهید مرتضی مطهری (۱۳ بهمن، ۱۲۹۸، فریمان ۱۱ اردیبهشت، ۱۳۵۸، تهران) فیلسوف، متکلم و مفسر قرآن و از نظریه پردازان نظام جمهوری اسلامی ایران بود.

وی پیش از انقلاب اسلامی استاد دانشگاه تهران بود. بعد از انقلاب به ریاست شورای انقلاب منصوب شد. امام خمینی (ره) علاقه زیادی به وی داشت، تا بدانجا که بعد از مرگش فرمود: «مطهری پاره تن اسلام و حاصل عمر من بود». در سال ۱۳۳۱ در حالی که از مدرسین معروف و از امیدهای آینده حوزه به شمار می رود به تهران مهاجرت می کند. در تهران به تدریس در مدرسه مروی و تألیف و سخنرانی های تحقیقی می پردازد. در سال ۱۳۳۴ اولین جلسه تفسیر انجمن اسلامی دانشجویان توسط استاد مطهری تشکیل می گردد. در همان سال تدریس خود در دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران را آغاز می کند. در سال های ۱۳۳۷ و ۱۳۳۸ که انجمن اسلامی پزشکان تشکیل می شود استاد مطهری از سخنرانان اصلی این انجمن است و در طول سال های ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۰ سخنران منحصر به فرد این انجمن می باشد که بحث های مهمی از ایشان به یادگار مانده است.

۵- طاهره صفارزاده، (۲۷ آبان ۱۳۱۵، سیرجان ۴ آبان ۱۳۸۷، تهران)، شاعر، پژوهشگر و مترجم ایرانی قرآن بود.

وی پس از کسب مدرک لیسانس در رشته زبان و ادبیات انگلیسی، برای ادامه تحصیل به خارج از کشور رفت. در سال ۱۳۷۱ از سوی وزارت فرهنگ و آموزش عالی، عنوان استاد نمونه به وی اعطا شد و در سال ۱۳۸۰ پس از انتشار ترجمه قرآن به انگلیسی و فارسی عنوان خادم القرآن را کسب کرد. او در سال ۲۰۰۵، از سوی انجمن نویسندگان آفریقایی و آسیایی در مصر، به عنوان برترین زن مسلمان برگزیده شد.

۶- ستارخان از سرداران جنبش مشروطه خواهی ایران، **ملقب به سردار ملی** است. وی با ایستادگی در برابر نیروهای دولتی ضد مشروطه در تبریز جانفشانی های بسیاری کرد. ستار قره داغی در ۲۸ مهر ۱۲۴۵ خورشیدی دیده به جهان گشود. او از اهالی روستای بی شک (اکنون: سردارکندی) ارسباران (قره داغ) آذربایجان بود که در مقابل قشون عظیم محمدعلی شاه پس از به توپ بستن مجلس شورای ملی و تعطیلی آن که برای طرد و دستگیر کردن مشروطه خواهان تبریز به آذربایجان گسیل شده بود ایستادگی کرد. وی مردم را بر ضد اردوی دولتی فرا خواند و خود رهبری آن را بر عهده گرفت و به همراه سایر

مجاهدین و باقرخان سالار ملّی مدّت یک سال در برابر قوای دولتی ایستادگی کرد و نگذاشت شهر تبریز به دست طرفداران محمد علی شاه بیفتد.

- **باقرخان، مشهور به سالار ملّی**، از مبارزان جنبش مشروطه است. در سال ۱۲۴۰ شمسی در محله خیابان تبریز زاده شد. شغل وی بنایی بود، ولی در جریان مشروطیت به مجاهدین پیوست. ریاست مجاهدین محله خیابان تبریز را (خیابان یکی از محلات قدیمی تبریز است مشتمل بر بخش های واقع در جنوب رودخانه آجی در شرق تا جنوب شرقی شهر) به عهده داشت. پس از به توپ بستن مجلس، به دستور انجمن ایالتی همراه با ستارخان به جنگ مسلحانه با قشون دولتی پرداخت. همزمان با او، ستارخان در محله امیرخیز، محله دیگر تبریز، با دولتیان می جنگید. در اثر همکاری او با ستارخان کار مشروطه طلبان پیشرفت کرده و تبریز از محاصره درآمد. پس از پیروزی مجاهدین، مجلس شورای ملی باقرخان را به لقب سالار ملی ملقب ساخت، و از او تقدیر نمود.

در اثر مجاهدت ستارخان و باقرخان مشروطیت استقرار یافت؛ اما دیری نگذشت که تبریز به دست قشون روس افتاد. سالار ملی و سردار ملی در تبریز نمانده و به تهران حرکت کردند و استقبال کم نظیری از این دو مجاهد شجاع از طرف دولت مشروطه به عمل آمد.

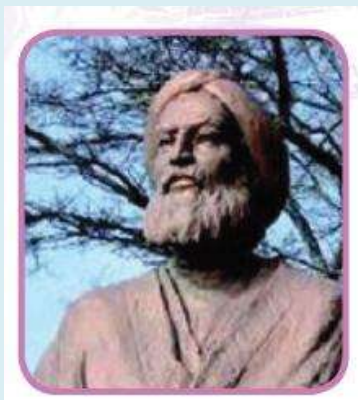
۷- **عیسی امیدوار و عبدالله امیدوار** دو برادر جهانگرد، فیلمبردار و تهیه کننده (مستندساز) ایرانی هستند. این دو برادر در دهه ۱۳۳۰ به نقاط مختلف دنیا سفر کردند و از مشاهدات خود فیلمبرداری کردند. فیلم های آنها در زمان خود از شبکه های تلویزیونی جهانی نیز پخش می شد. موزه انسان شناسی برادران امیدوار روز پنجم مهرماه ۱۳۸۲ در هفته جهانگردی در مجموعه سعدآباد افتتاح شد. این موزه سه نگارخانه دارد که در دو نگارخانه آن، آثار اهدایی برادران امیدوار به معرض نمایش گذاشته شده است. این آثار حاصل سفرهای این دو برادر و عکس های آنهاست. این اشیا از قاره های چون آفریقا، آسیا، آمریکا و استرالیا جمع آوری شده است. نگارخانه سوم، اتاق نمایش فیلم است که در آن فیلم سفر و اسلایدهای گرفته شده توسط این دو برادر به نمایش درمی آید. کتاب سفرنامه برادران امیدوار وقایع سفر این دو برادر را به نقاط مختلف جهان همراه با نتیجه پژوهشهای انسان شناسی آنان ارائه می کند. برادران امیدوار در سال هایی که انجام سفر با مشکلات فراوانی مواجه بود اقدام به سفر به دور دنیا نمودند. بنابراین، در موارد زیادی از جمله موارد زیر به عنوان اولین ها مطرح می باشند.

اولین جهانگردان ایرانی

اولین مسافر ایرانی قطب جنوب (عبدالله امیدوار)

اولین مسافر آسیایی قطب جنوب

اولین مسافر ایرانی و آسیایی که هم به قطب شمال و هم به قطب جنوب مسافرت نموده اند.

- **ابو جعفر محمد توسی مشهور به خواجه نصیرالدین** (زاده ۵ اسفند ۵۷۹ در توس درگذشته ۱۱ تیر ۶۵۳ در بغداد) فیلسوف، متکلم، فقیه، دانشمند، ریاضیدان و ستاره شناس ایرانی سده هفتم است. وی یکی از سرشناس ترین شخصیت های تاریخ جریان های فکری اسلامی است. در زمان حمله مغول به ایران نزد ناصرالدین، محتشم قهستان، به کارهای علمی خویش مشغول شد. در همین زمان اخلاق ناصری را نوشت. پس از مدتی به نزد اسماعیلیان در دژ الموت نقل مکان کرد؛ اما پس از حمله هلاکوخان مغول و پایان یافتن فرمانروایی اسماعیلیان (۶۳۵ ه.ق) هلاکو، نصیرالدین را مشاور و وزیر خود ساخت، تا جایی او که هلاکو را به حمله به بغداد و سرنگونی عباسیان یاری نمود. خواجه نصیرالدین طوسی در ۶۷۲ (قمری) هجری قمری وفات یافت و در کاظمین دفن گردید. او در مراغه رصدخانه ای ساخت و کتابخانه ای پدید آورد که نزدیک چهل هزار جلد کتاب در آن بود. او با پرورش شاگردانی (همچون قطب الدین شیرازی) و گردآوری دانشمندان ایرانی عامل انتقال تمدن و دانش های ایران پیش از مغول به آیندگان شد.

حجت الله عباسی - گروه آموزشی دینی عربی شهرستان فسا و مدرس عربی جدید التالیف (هفتم)

<http://payamenasim.mihanblog.com>

